

České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 501/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo financí ČR, dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, oznámilo vydání Českých účetních standardů, které byly zveřejněny ve finančním zpravodaji č. 11-12/2003 a na internetových stránkách MF ČR.

Změny Českých účetních standardů pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi byly vydány a jejich vydání byla oznámena ve

- Finančním zpravodaji č. 12/2004 část 2 ze dne 31. prosince 2004
- Finančním zpravodaji č. 12/2005 část 2 ze dne 20. prosince 2005
- Finančním zpravodaji č. 11-12/2008 ze dne 19. prosince 2008
- Finančním zpravodaji č. 8/2010 ze dne 31. prosince 2010
- Finančním zpravodaji č. 8/2012 ze dne 30. listopadu 2012
- Finančním zpravodaji č. 1/2014 ze dne 31. prosince 2013

České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 501/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen "České účetní standardy pro finanční instituce")

1. Cíl

Cílem těchto standardů je stanovit podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon"), a vyhlášky č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška") základní postupy účtování.

2. Obsah

Číslo	Název
101	Účty a zásady účtování na účtech, vnitropodnikové účetnictví
102	Otevírání a uzavírání účetních knih, účetní závěrka
103	Zásady pro účtování nákladů a výnosů a pro jejich časové rozlišování
104	Použití způsobů oceňování - standard zrušen
105	Kurzové rozdíly
106	Opravné položky
107	Rezervy
108	Cenné papíry
109	Účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem
110	Deriváty
111	Operace s cennými papíry a deriváty pro klienty
112	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek
113	Daň z příjmu a daň z přidané hodnoty
114	Inventarizační rozdíly
115	Konsolidace
Příloha	Společná ustanovení ke směrné účtové osnově

Český účetní standard pro finanční instituce č. 101 Účty a zásady účtování na účtech, vnitropodnikové účetnictví

1. Hlediska pro vytváření syntetických a analytických účtů

1.1. Účty zřizuje účetní jednotka podle § 14 zákona a § 66 vyhlášky.

2. Okamžik uskutečnění účetního případu

2.1. Okamžikem uskutečnění účetního případu je zejména den výplaty nebo převzetí oběživa, den nákupu nebo prodeje valut, deviz, popř. cenných papírů, den provedení platby, popř. inkasa z účtu klienta, den příkazu na korespondenta k provedení platby, den zúčtování příkazů banky s clearingovým centrem ČNB, den připsání (valuty) prostředků podle zprávy došlé od korespondenta banky (zprávou se rozumí zpráva v systému SWIFT, avízo banky, převzaté medium, výpis z účtu, popř. jiné dokumenty), den sjednání a den vypořádání spotových obchodů (účetní jednotka zvolí, zda pro spotové obchody použije účtování dle dne obchodu nebo dne vypořádání a zvolený způsob důsledně dodržuje v rámci každé skupiny), den sjednání a den vypořádání obchodů s deriváty, den vydání nebo převzetí záruky, popř. úvěrového příslibu, den převzetí hodnot do úschovy, den v souladu s bodem 2.3.

2.2. V případech, na které se nevztahuje bod 2.1., se tímto dnem rozumí zejména den, ve kterém dojde k nabytí nebo zániku vlastnictví, popř. práv k cizím věcem, ke ztrátě kontroly nad smluvními právy k finančnímu aktivu, ke vzniku pohledávky a závazku, jejich změně nebo zániku, ke zjištění škody, manka, schodku, přebytku, k pohybu majetku uvnitř účetní jednotky a k dalším skutečnostem, které jsou předmětem účetnictví a které nastaly, popř. o nichž jsou k dispozici potřebné doklady tyto skutečnosti dokumentující, nebo které vyplývají z vnitřních podmínek účetní jednotky anebo ze zvláštních předpisů.

2.3. Finanční aktivum nebo jeho část účetní jednotka odúčtuje z rozvahového účtu v případě, že ztratí kontrolu nad smluvními právy k tomuto finančnímu aktivu nebo jeho části. Účetní jednotka tuto kontrolu ztratí, jestliže uplatní práva na výhody definované smlouvou, tato práva zaniknou nebo se těchto práv vzdá. Jestliže postavení účetní jednotky nebo postavení druhé strany (přejímající subjekt) naznačuje, že si převádějící účetní jednotka udržela kontrolu nad finančním aktivem, nebude finanční aktivum z rozvahového účtu převádějící účetní jednotky odúčtováno.

2.4. Finančními aktivy se rozumí

- a) hotovost (tzn. peněžní prostředky, kterými se rozumí oběživo a jiné peněžní prostředky splatné na požádání),
- b) právo na získání hotovosti nebo jiného finančního aktiva jiného subjektu, vzniklé na základě smlouvy,
- c) právo na směnu finančních nástrojů za potenciálně příznivých podmínek, vzniklé na základě smlouvy,
- d) kapitálový nástroj jiného subjektu.

2.5. Převede-li účetní jednotka část finančního aktiva na přejímající subjekt a část si

ponechá, rozdělí účetní hodnotu finančního aktiva na základě jeho reálné hodnoty k okamžiku převodu na část, kterou si ponechá, a na část, kterou převádí. Rozdíl mezi příjmy z převáděné části finančního aktiva a účetní hodnotou převáděné části se zúčtuje jako zisk nebo ztráta z převodu části finančního aktiva. Nelze-li postupovat podle předchozí věty, celá účetní hodnota finančního aktiva se přiřadí převáděné části a rozdíl mezi příjmy a předchozí účetní hodnotou finančního aktiva se zúčtuje jako zisk nebo ztráta z převáděné části finančního aktiva. Účetní jednotka uplatní tento postup i při prodeji portfolia pohledávek, jestliže si podrží právo spravovat tyto pohledávky se ziskem za určitý poplatek, čímž jí vznikne nové aktivum.

2.6. Převede-li účetní jednotka kontrolu nad určitým finančním aktivem a současně tím na sebe převezme nový finanční závazek (např. účetní jednotka prodá pohledávku a zároveň se zaváže odškodnit kupujícího, pokud inkaso pohledávky nedosáhne určité úrovně), účtuje na rozvahovém účtu o finančním závazku (účtová skupina 16, např. účet Závazky z jiných hodnot). Jestliže příjmy za finanční aktivum převyšují jeho účetní hodnotu a hodnota finančního závazku je předem stanovena, účetní jednotka zaúčtuje do výnosů rozdíl mezi příjmy za finanční aktivum a jeho účetní hodnotou snížený o hodnotu finančního závazku, který zaúčtuje na rozvahovém účtu. Jestliže hodnota finančního závazku není předem stanovena, účetní jednotka rozdíl mezi příjmy za finanční aktivum a jeho účetní hodnotou nezaúčtuje do výnosů, ale zaúčtuje jej na rozvahovém účtu jako závazek. V případě, že příjmy za finanční aktivum nepřevyšují jeho účetní hodnotu, účetní jednotka tvoří na tento nový finanční závazek rezervu v souladu s Českým účetním standardem pro finanční instituce č. 107.

2.7. Finančními závazky se rozumí

- a) dluh uhradit hotovost jinému subjektu, vzniklý na základě smlouvy,
- b) závazek směnit finanční nástroje za potenciálně nepříznivých podmínek, vzniklý na základě smlouvy.

2.8. Účetní jednotka, která převzala kontrolu nad určitým finančním aktivem a zároveň od převádějící účetní jednotky přijala záruku (např. účetní jednotka nakoupila pohledávku a zároveň přijala od prodávající záruku, že bude odškodněna, pokud inkaso pohledávky nedosáhne určité úrovně), nezvýší o tuto přijatou záruku pořizovací cenu přebíraného finančního aktiva, ale zaúčtuje ji na podrozvahových účtech.

2.9. Finanční závazek nebo jeho část zanikne tím, že je povinnost definovaná smlouvou splněna, zrušena nebo skončí její platnost a účetní jednotka již dále nebude finanční závazek nebo jeho část vykazovat v rozvaze. Rozdíl mezi hodnotou finančního závazku v účetnictví, resp. jeho částí, který zanikl nebo byl převeden na jiný subjekt a mezi částkou za příslušný dluh uhrazenou se zúčtuje do nákladů nebo výnosů.

3. Vnitropodnikové účetnictví

3.1. Formu, organizaci a zaměření vnitropodnikového účetnictví si určí účetní jednotka sama vnitřním předpisem.

3.2. Vnitropodnikové účetnictví lze organizovat

- a) přímo v rámci analytického členění nákladů a výnosů (účetové třídy 6 a 7),
- b) prostřednictvím účtů v účetových skupinách 69 a 79,
- c) kombinací postupu podle písm. a) a b),
- d) v samostatném účetním okruhu v účetové třídě 8.

3.3. Finanční aktiva sjednaná mezi různými organizačními útvary v rámci účetní jednotky nesmí ovlivnit aktiva, závazky ani výsledek hospodaření účetní jednotky.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 102 Otevírání a uzavírání účetních knih, účetní závěrka

1. Otevírání účetních knih

1.1. Při otevírání a uzavírání účetních knih v souladu se zákonem postupují účetní jednotky dále uvedeným způsobem. Závěrkové účty (účtová skupina 58) se nepoužijí v případě, že otevírání a uzavírání účetních knih se uskutečňuje jiným průkazným způsobem (např. při použití výpočetní a jiné techniky).

1.2. Syntetické účty hlavní knihy se otevírají účetními zápisy. Stavy jednotlivých rozvahových položek (aktiva a pasiva) vykázané v účtové skupině 58 na účtu Konečný účet rozvažný musí navazovat na stavy jednotlivých rozvahových položek (aktiva a pasiva) v účtové skupině 58 na účtu Počáteční účet rozvažný.

1.3. Účetními zápisy na vrub účtové skupiny 58, účtu Počáteční účet rozvažný a ve prospěch příslušných nově otevíraných účtů pasiv a účetními zápisy ve prospěch účtu Počáteční účet rozvažný a na vrub příslušných nově otevíraných účtů aktiv se zaúčtují jejich počáteční zůstatky.

1.4. Zisk, popř. ztráta zaúčtovaná ve prospěch, popř. na vrub účtové skupiny 58, účtu Konečný účet rozvažný se při otevírání účtů hlavní knihy zaúčtuje ve prospěch, příp. na vrub účtové skupiny 59, účtu Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení se souvztažným zápisem na vrub, příp. ve prospěch účtové skupiny 58, účtu Počáteční účet rozvažný.

1.5. Po otevření účetních knih se případné rozdíly ze změn použitých účetních metod zúčtují jako první účetní případ běžného účetního období.

1.6. Stav účtové skupiny 59, účtu Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení se vyrovná po schválení návrhu na rozdělení zisku, příp. na úhradu ztráty příslušným orgánem účetní jednotky s příslušným rozvahovým účtem.

1.7. Pořadí rozdělení zisku, popř. způsob úhrady ztráty stanoví právní předpis, stanovy účetní jednotky nebo rozhodnutí valné hromady.

2. Uzavírání účetních knih a účetní závěrka

2.1. Obsahové vymezení účetní závěrky stanoví vyhláška.

2.2. Uzavírání účetních knih je činnost, při níž se:

- a) zjišťují obraty stran Má dáti a Dal jednotlivých syntetických účtů,
- b) zjišťují konečné zůstatky aktivních a pasivních účtů a konečné stavy účtů nákladů a výnosů,
- c) zjistí základ daně z příjmů a daňová povinnost účetní jednotky za účetní období (splatná, popř. odložená),
- d) zjistí účetní výsledek hospodaření,

e) uzavřou účetní knihy převodem zůstatků rozvahových účtů a zůstatku účtu Účet zisků a ztrát (účtová skupina 58) na účet Konečný účet rozvažný (účtová skupina 58).

2.3. Syntetické účty hlavní knihy se uzavírají účetními zápisy.

2.4. Konečné stavy účtů nákladů se přeúčtují na vrub Účtu zisku a ztráty (účtová skupina 58), konečné stavy účtů výnosů se přeúčtují ve prospěch Účtu zisku a ztráty (účtová skupina 58). Výsledný zůstatek Účtu zisku a ztráty (účtová skupina 58) se podle své povahy přeúčtuje ve prospěch, příp. na vrub Konečného účtu rozvažného (účtová skupina 58).

2.5. Konečné zůstatky aktivních účtů se přeúčtují na vrub Konečného účtu rozvažného (účtová skupina 58), konečné zůstatky pasivních účtů se přeúčtují ve prospěch tohoto účtu. Na vrub Konečného účtu rozvažného (účtová skupina 58) se přeúčtuje též zůstatek Účtu zisku a ztráty (účtová skupina 58) v případě ztráty. Ve prospěch Konečného účtu rozvažného (účtová skupina 58) se přeúčtuje též zůstatek Účtu zisku a ztráty (účtová skupina 58) v případě zisku.

2.6. Výsledek hospodaření před zdaněním se zjistí jako rozdíl výnosů účtovaných na účtech účtové třídy 7 a nákladů účtovaných na účtech účtové třídy 6 s výjimkou účtů účtové skupiny 68.

2.7. Výsledek hospodaření po zdanění - účetní zisk, popř. účetní ztráta - se zjistí jako rozdíl výnosů účtovaných na účtech účtové třídy 7 a nákladů účtovaných na účtech účtové třídy 6.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 103 Zásady pro účtování nákladů a výnosů a pro jejich časové rozlišování

1. Náklady a výnosy se účtují podle těchto zásad:

a) náklady a výnosy se účtují zásadně do období, s nímž časově a věcně souvisí. Pokud by při použití této zásady účetní jednotka nemohla podat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví účetní jednotky, postupuje odchylně (např. účtování úroků z vybraných pohledávek po splatnosti). Opravy nákladů nebo výnosů minulých účetních období se účtují na účtech nákladů nebo výnosů běžného období, pokud se nejedná o opravy zásadních chyb týkajících se předchozích období, které se účtují v účtové skupině 57,

b) přijaté náhrady vynaložených nákladů minulých účetních období se účtují do výnosů běžného účetního období,

c) náklady a výdaje, které se týkají budoucích účetních období, je nutno časově rozlišit ve formě

1. nákladů příštích období (účtová skupina 35, účet Náklady příštích období),
2. výdajů příštích období (účtová skupina 35, účet Výdaje příštích období),

d) výnosy a příjmy, které se týkají budoucích účetních období, je nutno časově rozlišit ve formě

1. výnosů příštích období (účtová skupina 35, účet Výnosy příštích období),
2. příjmů příštích období (účtová skupina 35, účet Příjmy příštích období).

2. Časové rozlišení není nutno používat v případech, kdy se jedná o nevýznamné částky, kdy jejich zúčtováním do nákladů nebo do výnosů bez časového rozlišení není dotčen účel časového rozlišení a účetní jednotka tím prokazatelně nesleduje záměrnou úpravu výsledku hospodaření, nebo jde-li o pravidelně se opakující výdaje, popř. příjmy.

3. Účetní případy, které se týkají pouze jednoho účetního období, se nemusí časově rozlišovat, pokud tím nejsou významně ovlivněny mezitímní výkazy zisku a ztráty a výkazy sestavené podle zvláštních právních předpisů.

4. Účty časového rozlišení podléhají dokladové inventuře, při které se posuzuje jejich výše a odůvodněnost.

5. Postup při časovém rozlišení účetní jednotka upraví vnitřním předpisem a nesmí jej každoročně měnit. Ke změně může dojít jen zcela výjimečně.

6. Naběhlé úrokové výnosy a náklady vztahující se k aktivům a dluhům účetní jednotka zaúčtuje k datu sestavení řádné, mimořádné a mezitímní účetní závěrky nebo k datu sestavení výkazů podle zvláštních právních předpisů společně s těmito aktivy a dluhy. Naběhlé úroky jsou součástí účtových skupin, v nichž je o aktivech a dluzech účtováno.

7. Účetní jednotka v pozici věřitele vyúčtuje v běžném účetním období ve prospěch výnosů smluvně stanovené úroky včetně úroků z prodlení a zvýší svoji pohledávku vůči dlužníkovi. Obdobně účetní jednotka postupuje, pokud uplatnění úroků z prodlení není smluvně podloženo, ale účetní jednotka své právo uplatnila písemnou formou. Účetní jednotka může rozhodnout o úrocích z prodlení, že tyto úroky neuplatní nebo je promine,

anebo u ohrožených pohledávek nepoužije pro úroky z prodlení akruální princip. V případě, že účetní jednotka úroky z prodlení neuplatní nebo je promine, uvede výši takto neuplatněných nebo prominutých úroků v příloze k účetní závěrce (vliv na výši výsledku hospodaření).

8. Účetní jednotka v pozici dlužníka vyúčtuje v běžném účetním období na vrub nákladů smluvně stanovené úroky včetně úroků z prodlení a zvýší svůj dluh vůči věřiteli. Obdobně účetní jednotka postupuje, pokud uplatnění úroků z prodlení není smluvně podloženo, ale věřitel své právo uplatnil písemnou formou.

9. Na účtech účtové skupiny 35 - Časové rozlišení, dohadné účty, uspořádací účet se při sestavování účetní závěrky účtují položky, které nelze zaúčtovat jako obvyklé pohledávky nebo závazky z důvodu jejich dohadné výše. Jde například o pohledávky za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí v případech, kdy nebyla ještě poskytnuta pojistná náhrada a pojišťovna nepotvrdila do data uzavírání účetních knih konečnou výši této náhrady. Na dohadných účtech se rovněž účtují třetími osobami splněné a nevyúčtované dodávky, které se při uzavírání účetních knih ocení v souladu s uzavřenými smlouvami, popř. odhadem. Po doručení příslušného vyúčtování se v následujícím účetním období uvedený účetní zápis zruší a nahradí se v případě dohadných položek pasivních zápisem na účet v účtové skupině 34, např. účet Různí věřitelé a v případě dohadných položek aktivních zápisem na účet v účtové skupině 34, např. účet Různí dlužníci.

**Český účetní standard pro finanční instituce č. 104 Použití způsobů oceňování -
standard zrušen**

Český účetní standard pro finanční instituce č. 105 Kurzové rozdíly

1. Kurzové rozdíly vzniklé zpravidla denním přeceňováním cizoměnových aktiv a pasiv se účtují na účty nákladů nebo výnosů (účtová skupina 61, účtová skupina 71) s výjimkou kurzových rozdílů:

a) z čistých investic spojených s cizoměnovými účastmi s rozhodujícím nebo podstatným vlivem; o nich se účtuje na rozvahovém účtu (účtová skupina 56, např. účet Oceňovací rozdíly z přepočtu účastí) a na účty nákladů nebo výnosů (účtová skupina 66, např. účet Ztráty z převodu účastí, účtová skupina 76, např. účet Zisky z převodu účastí) jsou zúčtovány při úbytku těchto účastí. Čistými investicemi spojenými s cizoměnovými účastmi se rozumí rovněž dlouhodobé pohledávky a závazky, které tvoří v podstatě část čisté investice v dceřiné nebo přidružené společnosti, jejichž vypořádání není ani plánováno, ani není pravděpodobné, že by v dohledné budoucnosti nastalo, a ve své podstatě představují zvýšení či snížení účasti v dceřiné nebo přidružené společnosti,

b) týkajících se zajišťovacích a zajišťovaných nástrojů, u kterých se postupuje v souladu s Českým účetním standardem č. 110 Deriváty,

c) z cizoměnových akcií nebo podílových listů oceněných v souladu s Českým účetním standardem č. 108 Cenné papíry reálnou hodnotou, které se účtují společně s ostatními změnami reálné hodnoty na stejné účty,

d) z cizoměnových účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem oceňovaných ekvivalencí, které se účtují společně s ostatními změnami z ocenění ekvivalencí.

2. Účetní jednotka může v průběhu účetního období kurzové rozdíly účtovat na rozvahovém účtu (účtová skupina 35, např. Uspořádací účet kurzových rozdílů) s tím, že nejpozději ke dni sestavení účetní závěrky kurzové zisky nebo kurzové ztráty zúčtuje na účty nákladů nebo výnosů (účtová skupina 61, např. účet Náklady na devizové operace, účtová skupina 71, např. účet Výnosy z devizových operací).

3. Kurzové rozdíly vznikající z přepočtu cizoměnových pohledávek a závazků na podrozvahových účtech pohledávek a závazků ze spotových operací (účtová skupina 94) jsou součástí výsledku hospodaření účetní jednotky a účtuje se o nich na účtech nákladů nebo výnosů (účtová skupina 61, např. účet Náklady na devizové operace, účtová skupina 71, např. účet Výnosy z devizových operací) se souvztažným zápisem na rozvahovém účtu (účtová skupina 35, např. Uspořádací účet kurzových rozdílů). Účetní jednotky s výjimkou bank a České národní banky mohou účetním předpisem stanovit, že o tomto přecenění neúčtují.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 106 Opravné položky

1. Obecné zásady

1.1. Opravné položky se tvoří k účtům majetku a jiných aktiv, který se neoceňuje reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, v případech, kdy snížení hodnoty majetku v účetnictví je prokázáno na podkladě údajů zjištěných zejména při inventarizaci a není trvalého charakteru.

1.2. Účtování tvorby a použití opravné položky přímo ve prospěch nebo na vrub příslušného účtu majetku není dovoleno. Opravné položky se tvoří na vrub účtové skupiny 65 a jejich použití se účtuje ve prospěch účtové skupiny 65 nebo 75. Rozpuštění opravných položek pro nepotřebnost se účtuje ve prospěch účtové skupiny 75.

1.3. Opravné položky se netvoří:

a) na zvýšení hodnoty aktiv, tzn. že opravné položky jsou tvořeny maximálně do výše ocenění v účetnictví (účty opravných položek nesmí mít aktivní zůstatek),

b) k aktivům oceňovaným reálnou hodnotou nebo ekvivalencí.

1.4. Při stanovení výše opravných položek účetní jednotka zohledňuje jejich zajištění, které je ve formě např. finančního aktiva přijatého v reverzním repu (přijatý kolaterál), zástavy, přijaté záruky, úvěrového derivátu, pokud současně vyhoví následujícím podmínkám:

a) má právní jistotu, že se při selhání dlužníka může ze zajištění uspokojit (např. realizací zástavy, prodejem kolaterálu),

b) zajištění zohlední nejvýše v současné čisté realizovatelné hodnotě zajištění, pouze ve výši, která neslouží k zajištění jiných jejich aktiv nebo aktiv třetích osob (mají-li nárok na uspokojení před účetní jednotkou) a maximálně do výše ocenění zajišťovaných aktiv v účetnictví.

2. Opravné položky k účastem a ostatním podílům

2.1. Opravná položka k účasti a podílu se při zřetelném snížení hodnoty tvoří ve výši rozdílu mezi oceněním účasti a podílu v účetnictví a jejich reálnou hodnotou. Reálná hodnota může být nahrazena zpětně získatelnou hodnotou, tj. současnou hodnotou očekávaných budoucích peněžních toků z účasti a podílu.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 107 Rezervy

1. Rezerva se tvoří v případě, pro který platí následující kritéria:

- a) existuje povinnost (právní nebo věcná) plnit, která je výsledkem minulých událostí,
- b) je pravděpodobné, že plnění nastane a vyžádá si odtok prostředků představujících ekonomický prospěch, přičemž "pravděpodobné" znamená pravděpodobnost vyšší než 50 %,
- c) je možné provést přiměřeně spolehlivý odhad plnění.

2. Účetní jednotka člení rezervy podle účelu jejich použití.

3. Rezerva se tvoří na vrub nákladů v účtové skupině 65 se souvztažným zápisem ve prospěch účtu v účtové skupině 54 Rezervy, a to ve výši, která je nejlepším odhadem výdajů nezbytných k vypořádání existujícího dluhu. Pro dosažení nejlepšího odhadu rezervy se berou v úvahu veškerá rizika a nejistoty, které nevyhnutelně provázejí mnoho souvisejících událostí a okolností. Budoucí události, které mohou mít vliv na částku nezbytnou k vypořádání dluhu, se zohledňují v částce rezervy v případě, že existuje dostatečně objektivní jistota, že k nim dojde. Při vyčíslení rezervy se neberou v úvahu zisky z očekávaných vyřazení aktiv, a to ani v případě, kdy očekávaná vyřazení jsou těsně spojena s událostí, která je příčinou tvorby rezervy.

4. Očekává-li se vypořádání dluhů ve vzdálenější budoucnosti, je odhad výdajů nezbytných k vypořádání dluhů diskontován na současnou hodnotu použitím současné tržní úrokové míry, je-li diskont významný. Postupné navyšování rezervy do předpokládané výše dluhu je v dalších účetních obdobích účtováno v úrokových nákladech.

5. Použití rezervy se účtuje ve prospěch výsledkových účtů se souvztažným zápisem na vrub účtu v účtové skupině 54 Rezervy. Je-li použití rezervy nižší než její tvorba ke stanovenému účelu, nepoužitá část rezervy se rozpustí pro nepotřebnost ve prospěch výnosů.

6. Rezerva na restrukturalizaci se tvoří v případě, že účetní jednotka má oficiální neodvolatelný podrobný plán restrukturalizace, který určuje alespoň:

- obor nebo část oboru, kterým se zabývá,
- hlavní místo, kterého se týká,
- umístění, funkci a přibližný počet zaměstnanců, kteří budou odškodněni z důvodu ukončení poskytování jejich služeb,
- výdaje, které budou vynaloženy,
- dobu, kdy bude plán implementován.

Zároveň u účastníků restrukturalizace existuje očekávání, že restrukturalizace bude provedena, a to v důsledku zahájení realizace jejího plánu nebo zveřejněním jejích hlavních rysů.

7. Restrukturalizace je program, který je plánován a řízen vedením účetní jednotky a

významně mění buď předmět činnosti účetní jednotky nebo způsob, jakým je činnost účetní jednotky prováděna. Restrukturalizace se může projevit např.:

- prodejem nebo ukončením části podnikatelských aktivit,
- uzavřením podnikatelských provozů v některé zemi nebo oblasti nebo přemístěním podnikatelských aktivit z jedné země nebo oblasti do jiné,
- změnami ve struktuře vedení účetní jednotky, např. zrušením některé úrovně řízení,
- zásadní reorganizací, která má významný dopad na podstatu a zaměření činnosti účetní jednotky.

8. Rezervy při vkladu majetku v souvislosti se zánikem bez likvidace se zruší, pokud příslušný zákon, popř. smlouva o přeměně obchodní korporace nestanoví jinak.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 108 Cenné papíry

1. Cenné papíry, o kterých je účtováno v aktivech a které nejsou považovány za účasti s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, se člení na cenné papíry:

- a) oceňované reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů,
- b) realizovatelné,
- c) držené do splatnosti,
- d) dluhové cenné papíry určené k obchodování (pro účely tohoto Českého účetního standardu se jimi rozumí veřejně neobchodovatelné dluhové cenné papíry pořízené v primárních emisích).

2. Cenné papíry, o kterých je účtováno v závazcích, se člení na:

- a) závazky z cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou (dále jen "závazek z krátkého prodeje"),
- b) emitované cenné papíry.

3. Cenným papírem oceňovaným reálnou hodnotou se rozumí cenný papír, který splňuje jednu z těchto podmínek:

a) je klasifikován jako cenný papír k obchodování. Cenný papír je klasifikován jako cenný papír k obchodování, pokud:

- 1. je pořízen nebo získán za účelem prodeje nebo vypořádání v blízké budoucnosti, nebo
- 2. je součástí definovaného portfolia finančních nástrojů, které jsou společně řízeny za účelem dosahování zisků z cenových rozdílů v krátkodobém časovém období.

b) při prvotním zaúčtování je účetní jednotkou označen za cenný papír oceňovaný reálnou hodnotou. Jakýkoliv cenný papír, který je finančním aktivem nebo cenným papírem účtováným v závazcích, který je předmětem tohoto standardu, může být při prvotním zaúčtování zařazen jako cenný papír oceňovaný reálnou hodnotou, s výjimkou účastnických cenných papírů a podílů, které nejsou veřejně obchodovány a jejich reálnou hodnotu nelze spolehlivě odhadnout, a s výjimkou emitovaných cenných papírů.

4. Závazkem z krátkého prodeje se rozumí finanční závazek vyjadřující dluh vzniklý prodejem cenného papíru, který byl přijat v repo obchodech nebo který si účetní jednotka půjčila.

5. Cenným papírem drženým do splatnosti se rozumí cenný papír, který je finančním aktivem se stanovenou splatností, u něhož má účetní jednotka zřejmý úmysl a schopnost držet jej do splatnosti a nerozhodne se jej klasifikovat jako cenný papír oceňovaný reálnou hodnotou nebo jako realizovatelný cenný papír. Účetní jednotka nemá prokazatelnou schopnost držet cenný papír do splatnosti, jestliže nemá finanční zdroje pro držení cenného papíru až do splatnosti nebo podléhá právnímu nebo jinému omezení, které by mohlo zmařit její záměr držet cenný papír do splatnosti. Cenný papír s nakoupenou prodejní opcí na tento cenný papír je možné zaúčtovat jako cenný papír držený do splatnosti pouze v případě, že

účetní jednotka má úmysl držet tento cenný papír až do jeho splatnosti a nemá v úmyslu uplatnit prodejní opci. Cenným papírem držným do splatnosti není akcie, zatímni list, podílový list ani dluhopis, u něhož má emitent právo jej svolat za hodnotu významně nižší než je jeho naběhlá hodnota. Na účtech cenných papírů držných do splatnosti se neúčtuje o účastech s rozhodujícím vlivem, o účastech s podstatným vlivem ani o podílech, které nejsou účastmi.

6. Realizovatelným cenným papírem se rozumí cenný papír, který je finančním aktivem a účetní jednotka se rozhodne jej takto klasifikovat a který není klasifikován jako cenný papír oceňovaný reálnou hodnotou, ani cenný papír držný do splatnosti a ani dluhový cenný papír neurčený k obchodování. Na účtech realizovatelných cenných papírů se rovněž účtuje o podílech v jiných než akciových společnostech, které nejsou účastmi (např. podíl ve společnosti s ručením omezeným, který nespĺňuje charakteristiky účasti s rozhodujícím nebo podstatným vlivem).

7. Cenné papíry poskytnuté zápůjčkou a cenné papíry poskytnuté v repo obchodech se účtují na samostatných analytických účtech syntetických účtů, kde o nich bylo účtováno před zápůjčkou nebo poskytnutím v repu a pokračuje se ve způsobu oceňování použitým před jejich půjčením nebo poskytnutím v repu. Pro tyto obchody lze využít jakékoliv cenné papíry. Cenné papíry, které byly účetní jednotce poskytnuty zápůjčkou nebo cenné papíry přijaté v repo obchodech, včetně těch, které jsou následně poskytnuty v repo obchodech nebo jsou poskytnuty zápůjčkou, se účtují v podrozvaze. Při prodeji cenných papírů, které byly účetní jednotce poskytnuty zápůjčkou nebo cenných papírů přijatých v repo obchodech vzniká účetní jednotce závazek z krátkého prodeje ve výši prodejní ceny cenných papírů (účtová skupina 17). Cenné papíry, které jsou předmětem krátkého prodeje se odúčtují z podrozvahy.

8. Cenné papíry jsou při prvotním zaúčtování oceněny pořizovací cenou, jejíž součástí jsou přímé transakční náklady.

9. Změny reálných hodnot cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou jsou účtovány na účty nákladů nebo výnosů souvztažné s příslušnými účty cenných papírů. Účetní jednotka může účtovat i o úrokovém výnosu nebo nákladu. V okamžiku realizace (zejména prodeje) se na příslušné účty účtové skupiny 61 nebo 71 zaúčtuje případný zisk nebo ztráta z prodeje cenných papírů, tj. rozdíl mezi oceněním cenného papíru v účetnictví k okamžiku prodeje a prodejní cenou (netto způsob).

10. Změny reálných hodnot realizovatelných cenných papírů jsou účtovány prostřednictvím rozvahových účtů ve vlastním kapitálu (účtová skupina 56), s výjimkou jejich znehodnocení (viz Vyhláška č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi, ve znění pozdějších předpisů), podílů na zisku, kursových rozdílů u dluhových cenných papírů a úrokových výnosů z kuponu, diskontu nebo prémie, které jsou při respektování jejich věcné a časové souvislosti účtovány přímo na příslušné účty nákladů nebo výnosů. V okamžiku realizace (zejména prodeje) se vzniklé oceňovací rozdíly převedou na příslušné účty výnosů a nákladů, účtové skupiny 61 a 71. Dále se na příslušné účty účtové skupiny 61 nebo 71 zaúčtuje případný zisk nebo ztráta z prodeje cenných papírů, tj. rozdíl mezi oceněním cenného papíru v účetnictví k okamžiku prodeje a prodejní cenou (netto způsob).

11. V případě, že ztráta ze změny reálné hodnoty u realizovatelných cenných papírů je

účtována ve vlastním kapitálu (účtová skupina 56) v souladu s odst. 10 a existují objektivní důkazy, že došlo ke snížení hodnoty cenného papíru, potom je tato ztráta z vlastního kapitálu odúčtována proti účtu nákladů v účtové skupině 61. Výše této ztráty odpovídá rozdílu mezi pořizovací cenou (sníženou o splátky jistiny a případnou amortizaci) a stávající reálnou hodnotou se zohledněním předchozích ztrát ze snížení hodnoty zaúčtovaných na účet nákladů. V případě ztráty ze snížení hodnoty majetkových cenných papírů je takto zaúčtovaný náklad nevratný, ztráty ze snížení hodnoty dluhových cenných papírů mohou být zrušeny v případě, že po jejich zaúčtování na účet nákladů dojde ke zvýšení reálné hodnoty z objektivních, účetní jednotkou identifikovatelných důvodů.

12. U cenných papírů držených do splatnosti a dluhových cenných papírů neurčených k obchodování je ocenění cenných papírů od okamžiku vypořádání nákupu do okamžiku jejich splatnosti, příp. okamžiku vypořádání prodeje postupně zvyšováno (snížováno) o nabíhající úrokové výnosy (náklady). Dojde-li k prodeji cenných papírů držených do splatnosti nebo dluhových cenných papírů pořízených v primárních emisích neurčených k obchodování, je rozdíl mezi naběhlou hodnotou neupravenou o opravné položky a prodejní cenou v okamžiku sjednání prodeje, příp. v okamžiku vypořádání prodeje zúčtován do výnosů nebo nákladů jako zisk nebo ztráta z prodeje cenných papírů.

13. U závazků z krátkého prodeje cenných papírů jsou změny reálných hodnot účtovány na účty nákladů nebo výnosů souvztažně s příslušnými účty závazků z cenných papírů.

14. zrušen

15. Pro přesuny mezi cennými papíry oceňovanými reálnou hodnotou, realizovatelnými cennými papíry a cennými papíry drženými do splatnosti, platí následující ustanovení:

a) přesuny do a z cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou nejsou přípustné,

b) přesuny z realizovatelných cenných papírů do cenných papírů držených do splatnosti jsou uskutečňovány buď při změně záměru, nebo po uplynutí lhůty podle písm. d), v níž nebylo povoleno zařazovat cenné papíry do cenných papírů držených do splatnosti,

c) přesuny z cenných papírů držených do splatnosti do realizovatelných cenných papírů jsou uskutečňovány, dojde-li ke změně záměru nebo schopnosti držet cenné papíry do splatnosti,

d) jestliže dojde k prodeji (včetně prodeje na základě uplatnění prodejní opce) nebo k přesunu více než nevýznamné části cenných papírů držených do splatnosti, účetní jednotka přesune zbývající část všech cenných papírů do splatnosti do realizovatelných cenných papírů. Do konce účetního období, v němž se uskutečnil prodej (včetně prodeje na základě uplatnění prodejní opce) nebo přesun více než nevýznamné části cenných papírů držených do splatnosti do realizovatelných cenných papírů a po dobu následujících dvou účetních období nesmí účetní jednotka zařadit žádné cenné papíry do cenných papírů držených do splatnosti,

e) ustanovení podle písm. d) se nevztahuje na případy:

1. uskutečněné do 3 měsíců před splatností nebo datem možného uplatnění kupní opce ze strany emitenta, kdy změna úrokových měr by neměla významně ovlivnit hodnotu těchto cenných papírů,

2. uskutečněné poté, co účetní jednotka přijala od emitenta kromě naběhlých kuponů za dobu držby těchto cenných papírů také alespoň 90 % pořizovací ceny těchto cenných papírů,
3. ke kterým došlo v důsledku ojedinělé události, jež nemohla být účetní jednotkou předpokládána nebo kterou účetní jednotka nemohla ovlivnit (např. v důsledku výrazného zhoršení rizikovosti emitenta, v důsledku změn daňových předpisů, které redukuje výhody plynoucí z daňově osvobozených příjmů z těchto cenných papírů, v důsledku změn regulatorních předpisů).

16. Při přesunu cenného papíru ze skupiny realizovatelných cenných papírů do skupiny cenných papírů držených do splatnosti se reálná hodnota k okamžiku přesunu považuje za novou naběhlou hodnotu, která je dále zvyšována o nabíhající úrokové výnosy. Změny reálné hodnoty zachycené ke dni přesunu v rozvaze (účtová skupina 56) zůstanou v rozvaze a odúčtovány budou až při prodeji, v případě dluhového cenného papíru budou odúčtovány postupně po dobu do splatnosti takového cenného papíru. Při přesunu cenného papíru ze skupiny cenných papírů držených do splatnosti do skupiny realizovatelných cenných papírů je cenný papír k okamžiku přesunu oceněn reálnou hodnotou se současným zachycením rozdílu z ocenění způsobem, kterým se zachycují změny reálné hodnoty realizovatelných cenných papírů. Pokud je k přesunovanému cennému papíru zařazenému do skupiny cenných papírů držených do splatnosti vytvořena opravná položka, je před přesunem zrušena zúčtováním na účet cenných papírů držených do splatnosti.

17. O vlastních akciích je bez ohledu na účel nabytí účtováno v pasivech na samostatném účtu snižujícím vlastní kapitál účetní jednotky. Rozdíl mezi jmenovitou hodnotou vlastních akcií a pořizovací cenou se při snížení základního kapitálu zúčtuje jako zvýšení nebo snížení emisního ážia, popř. snížení rezervního fondu. Dojde-li k prodeji vlastních akcií, rozdíl mezi prodejní cenou a pořizovací cenou se zúčtuje k okamžiku sjednání prodeje, příp. k okamžiku vypořádání prodeje jako zvýšení nebo snížení emisního ážia, popř. snížení rezervního fondu. Dojde-li k bezplatnému předání vlastních akcií, pořizovací cena vlastních akcií se zúčtuje jako snížení emisního ážia, popř. snížení rezervního fondu.

18. O vlastních dluhových cenných papírech je účtováno v pasivech na samostatných účtech v rámci účtových skupin emitovaných cenných papírů. Při prvotním zachycení jsou vlastní dluhové cenné papíry oceněny pořizovací cenou, jejíž součástí jsou přímé transakční náklady. Rozdíl mezi pořizovací cenou zpětně nakoupených vlastních dluhových cenných papírů a účetní hodnotou emitovaných cenných papírů je zúčtován do výnosů nebo nákladů jako zisk nebo ztráta z obchodování s cennými papíry. O hodnoty odpovídající postupnému zvyšování ocenění (nabíhající úrokové výnosy) zpětně nakoupených vlastních dluhových cenných papírů jsou snižovány úrokové náklady na emitované dluhové cenné papíry.

19. O poskytnutých maržích, jsou-li při obchodování s cennými papíry po účetní jednotce požadovány, a vkladech v garančních fondech burz se účtuje v účtové skupině 37.

20. Jestliže účetní jednotka cenné papíry, o nichž účtuje v aktivech, předá k obhospodařování, do úschovy, správy nebo k uložení jinému subjektu, účtuje o nich také na podrozvahových účtech (účtová skupina 98, např. účty Hodnoty předané do úschovy, Hodnoty předané do správy, Hodnoty předané k uložení, Hodnoty předané k obhospodařování).

21. Pro účtování o pohledávkách, které účetní jednotka nabyla, se použijí přiměřeně ustanovení tohoto standardu. Přesuny ze skupiny a do skupiny pohledávek, které účetní

jednotka nabyla a určila k obchodování, nejsou přípustné.

22. Přejídné ustanovení: účtování o změnách reálné hodnoty realizovatelných cenných papírů prostřednictvím rozvahových účtů ve vlastním kapitálu (účtová skupina 56) od 1. 1. 2005 v souladu s ustanovením odst. 10 se nepovažuje za změnu metody.

23. Při přesunu (reklasifikaci) cenných papírů mezi skupinami cenných papírů, může účetní jednotka postupovat podle Mezinárodních účetních standardů (IAS) 39 a (IFRS) 7 upravených právem ES ve znění Nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 respektive č. 1004/2008, včetně povinnosti týkající se zveřejňování informací v příloze účetní závěrky. Použitím Mezinárodních účetních standardů (IAS) 39 a (IFRS) 7 při přesunu (reklasifikaci) cenných papírů mezi skupinami cenných papírů nejsou dotčeny povinnosti účetní jednotky stanovené zákonem o účetnictví, jeho prováděcími vyhláškami a zvláštními právními předpisy. Okamžikem přesunu (reklasifikaci) cenných papírů mezi skupinami je okamžik rozhodnutí účetní jednotky o tomto přesunu (reklasifikaci); do 31. prosince 2008 může účetní jednotka rozhodnout, že okamžikem přesunu (reklasifikace) cenných papírů mezi skupinami cenných papírů je zpětně zvolený den v období od 1. července 2008 do 31. prosince 2008.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 109 Účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem

1. Účasti s rozhodujícím vlivem se rozumí účast v dceřiné společnosti.
2. Účasti s podstatným vlivem se rozumí účast v přidružené společnosti.
3. Dceřinou společností (ovládanou osobou) se rozumí společnost, v níž účetní jednotka fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv (kontrolu) na řízení nebo provozování účetní jednotky.
4. Přidruženou společností se rozumí společnost, která není dceřinou společností, a konsolidující účetní jednotka v ní vykonává podstatný (významný) vliv.
5. Rozhodujícím vlivem se rozumí schopnost účetní jednotky řídit finanční a operativní politiku jiné společnosti, a tak dosahovat prospěchu z jejich aktivit.
6. Rozhodující vliv účetní jednotka vykonává vždy, když splňuje alespoň jednu z následujících podmínek:
 - a) je většinovým společníkem,
 - b) disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody uzavřené s jiným společníkem nebo společníky účetní jednotky, nebo
 - c) může prosadit jmenování nebo volbu nebo odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem.
7. Osoby jednající ve shodě, které společně disponují většinou hlasovacích práv na určité osobě, vždy vykonávají rozhodující vliv (společné podniky). Pro účely tohoto standardu jsou však účasti, v nichž účetní jednotka vykonává rozhodující vliv pouze jako jedna z osob jednajících ve shodě, považovány za účasti s podstatným vlivem, které mají charakter společných podniků.
8. Podstatným vlivem se rozumí schopnost účetní jednotky podílet se na finanční a operativní politice jiné společnosti, ale bez schopnosti vykonávat rozhodující vliv.
9. Podstatný vliv účetní jednotka vykonává, když má přímý nebo nepřímý podíl nejméně 20 % na základním kapitálu nebo hlasovacích právech v jiné společnosti, pokud v této společnosti nevykonává rozhodující vliv nebo pokud zřetelně neprokáže, že podstatný vliv není schopna vykonávat. Při menším než 20 % podílu se podstatný vliv nepředpokládá, pokud není zřetelné, že existuje.
10. Podstatný vliv se projevuje zejména:
 - zástupcem ve statutárním orgánu přidružené společnosti,
 - účastí při tvorbě politiky přidružené společnosti,

- významnými operacemi mezi přidruženou společností a účetní jednotkou, která v ní uplatňuje podstatný vliv,

- výměnou řídicích pracovníků mezi přidruženou společností a účetní jednotkou, která v ní uplatňuje podstatný vliv,

- přístupem k podstatným technickým informacím přidružené společnosti.

11. Akcie, o nichž je účtováno na účtech účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, které byly poskytnuty zápůjčkou nebo poskytnuty v repo obchodech, a i nadále je vykonáván rozhodující nebo podstatný vliv, se účtují na samostatných analytických účtech syntetických účtů, kde o nich bylo účtováno poskytnutím zápůjčky nebo poskytnutím v repo obchodu a oceňují se způsobem použitým před poskytnutím zápůjčky nebo poskytnutím v repo obchodu.

12. Jestliže nejsou nadále podmínky pro vykonávání rozhodujícího nebo podstatného vlivu splněny, účetní jednotka o veškerých akcích daného subjektu účtuje na účtech realizovatelných cenných papírů, popř. cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou.

13. Účasti s rozhodujícím nebo podstatným vlivem jsou oceňovány pořizovacími cenami nebo ekvivalencí.

14. Ocenění ekvivalencí se nepoužije a účast s rozhodujícím nebo podstatným vlivem se ocení nulou v případech, pokud se jedná o společnost:

a) která je ve vyrovnacím řízení,

b) na jejíž majetek byl prohlášen konkurz,

c) u níž byl zamítnut návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku,

d) u níž byl zrušen konkurz z důvodu, že majetek společnosti nepostačuje k úhradě nákladů konkurzu.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 110 Deriváty

1. Derivátem se pro účely účetnictví rozumí finanční nástroj (finančním nástrojem se rozumí jakákoliv právní skutečnost, na jejímž základě vzniká finanční aktivum jednoho subjektu a finanční závazek nebo kapitálový nástroj jiného subjektu) současně splňující tyto podmínky:

- a) jeho reálná hodnota se mění v závislosti na změně úrokové sazby, ceny cenného papíru, ceny komodity, měnového kurzu, cenového indexu, na úvěrovém hodnocení (ratingu) nebo indexu, resp. v závislosti na jiné proměnné (tzv. podkladovém aktivu),
- b) který ve srovnání s ostatními typy kontraktů, v nichž je založena podobná reakce na změny tržních podmínek, vyžaduje malou nebo nevyžaduje žádnou počáteční investici,
- c) který bude vypořádán v budoucnosti, přičemž doba sjednání obchodu do jeho vypořádání je u něho delší než u spotové operace.

2. Za deriváty se nepovažují:

- a) repo obchody,
- b) smlouvy o nákupu, nájmu, pachtu nebo prodeji dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, zásob s výjimkou komodit, se kterými se obchoduje nebo může obchodovat na sekundárním trhu, jako jsou např. zemědělské produkty, nerostné produkty (včetně ropy), drahé kovy a energie, kdy jedna ze smluvních stran je oprávněna finančně se vypořádat. Výjimka se nevztahuje na smlouvy o komoditách uzavřené za účelem koupě, prodeje nebo užívání komodity, u nichž se očekává, že budou vypořádány dodáním komodity,
- c) smlouvy o nákupu nebo prodeji vlastních akcií, které budou vypořádány dodáním vlastních akcií,
- d) smlouvy, které vyžadují úhradu v souvislosti s klimatickými, geologickými nebo jinými fyzikálními faktory, pokud jsou považovány za pojistky. Splatná částka v případech pojistek vychází z výše ztráty vzniklé v účetní jednotce,
- e) finanční záruky včetně akreditivů, které zajistí zaplacení dluhu v případě, že dlužník jej k datu splatnosti neuhradí.

3. Deriváty zahrnují pevné termínové operace a opční kontrakty.

4. Pevnými termínovými operacemi se rozumí forwardy, futures a swapy.

5. Deriváty se člení na deriváty k obchodování a deriváty zajišťovací (tj. deriváty sjednané za účelem zajišťování a deriváty označené později jako zajišťovací, vždy však splňující podmínky odst. 17).

6. Z hlediska podkladových nástrojů se deriváty člení na deriváty úrokové, měnové, akciové, komoditní a úvěrové a jejich kombinace.

7. O derivátech se účtuje na podrozvahových i rozvahových účtech od okamžiku jejich

sjednání do okamžiku posledního vypořádání, ukončení, uplatnění, prodeje nebo zpětného nákupu.

8. Na podrozvahových účtech se účtují od okamžiku sjednání derivátu pohledávky a závazky z úrokových, měnových, akciových, komoditních a úvěrových derivátů v hodnotě podkladového nástroje.

9. O reálných hodnotách derivátů se účtuje na rozvahových účtech.

10. Pohledávky a závazky dle odst. 8 může účetní jednotka dále oceňovat z důvodů změn úrokových měr, spotových měnových kurzů, změn cen akcií a změn cen komodit, v tom případě účetní jednotka na rozvahových účtech vykazuje reálné hodnoty derivátů pouze v Kč.

11. Zisky nebo ztráty vzniklé ze změn reálných hodnot derivátů k obchodování jsou účtovány do nákladů (účtová skupina 61, např. účet Náklady na derivátové operace) nebo do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z derivátových operací) v okamžiku ocenění derivátů.

12. Pokud je podkladový nástroj aktivem nebo závazkem oceňovaným reálnou hodnotou, odúčtuje se v případě jeho přijetí nebo dodání reálná hodnota derivátu z účtové skupiny 31, resp. 39 na příslušný účet používaný pro ocenění tohoto aktiva nebo závazku podle charakteru podkladového nástroje. V případě realizace americké opce se účtuje ve sjednané ceně a vnitřní hodnota opce (vnitřní hodnotou se u kupní opce rozumí rozdíl mezi spotovou cenou podkladového nástroje a realizační cenou v okamžiku uplatnění opce v případě, jeli tento rozdíl kladný; u prodejní opce rozdíl mezi realizační cenou a spotovou cenou podkladového nástroje, je-li tento rozdíl kladný) se z účtové skupiny 39 odúčtuje na příslušný účet používaný pro ocenění aktiva nebo závazku podle charakteru podkladového nástroje, časová hodnota opce se z účtové skupiny 39 odúčtuje na účet výnosů nebo nákladů. Vypořádané změny reálných hodnot burzovních derivátů jsou zaúčtovány na účtu marží (účtová skupina 31, např. účet Zúčtování marží burzovních derivátů).

13. V případě, že nedojde k realizaci opce, je v den splatnosti opce její reálná hodnota v účtové skupině 39 odúčtována na účet výnosů (účtová skupina 71) nebo nákladů (účtová skupina 61).

14. Marže v hotovosti složené pro burzovní deriváty se účtují na rozvahovém účtu (účtová skupina 31, např. účet Zúčtování marží burzovních derivátů) na samostatných analytických účtech pro futures a pro opce, a dále v členění na marže v hotovosti složené pro burzovní deriváty na vlastní účet a pro burzovní deriváty pro klienta. Účtují se zde také vypořádané změny reálných hodnot burzovních derivátů. O maržích složených v cenných papírech se účtuje v samostatné analytické evidenci účtů, kde o nich bylo účtováno před poskytnutím.

15. Marže v hotovosti složené pro mimoburzovní deriváty se účtují na rozvahových účtech v účtové třídě 1 a 2 (účtová skupina 13, např. účet Ostatní pohledávky za jinými bankami, jde-li o marže složené u bank; účtová skupina 21, např. účet Ostatní pohledávky za klienty, jde-li o marže složené u jiných subjektů než bank). O maržích složených v cenných papírech se účtuje v samostatné analytické evidenci účtů, kde o nich bylo účtováno před poskytnutím.

16. Marže v hotovosti přijaté pro mimoburzovní deriváty se účtují na rozvahových účtech v účtové třídě 1 a 2 (účtová skupina 13, např. účet Ostatní závazky vůči bankám, jde-li o marže přijaté od bank; účtová skupina 22, např. účet Běžné účty klientů, jde-li o marže přijaté od jiných subjektů než bank). O maržích přijatých v cenných papírech se účtuje v reálné hodnotě na podrozvahovém účtu pro přijaté kolaterály (účtová skupina 97).

Zajišťovací deriváty

17. Zajišťovacími deriváty se rozumí deriváty, které splňují současně tyto podmínky:

- a) odpovídají strategii účetní jednotky v řízení rizik,
- b) na počátku zajištění je zajišťovací vztah formálně zdokumentován, dokumentace obsahuje identifikaci zajišťovaných a zajišťovacích nástrojů, jednoznačné vymezení rizika, které je předmětem zajištění, přístup k zjišťování a doložení efektivnosti zajištění,
- c) zajištění je efektivní, jestliže v průběhu zajišťovacího vztahu budou změny reálných hodnot nebo peněžních toků zajišťovacích nástrojů odpovídající zajišťovanému riziku, popř. celkové změny reálných hodnot nebo peněžních toků zajišťovacích nástrojů, v rozmezí 80 % až 125 % změn reálných hodnot nebo peněžních toků zajišťovaných nástrojů odpovídajících zajišťovanému riziku. Účetní jednotka zjišťuje, zda zajištění je efektivní na počátku zajištění a dále efektivnost zajištění posuzuje alespoň k datu sestavení řádné, mimořádné a mezitímní účetní závěrky a k datu sestavení výkazů podle zvláštních právních předpisů,
- d) v případě zajištění peněžních toků musí být očekávaná transakce, která je předmětem zajištění vysoce pravděpodobná a musí představovat riziko, že v peněžních tocích dojde ke změnám, které ovlivní zisk nebo ztrátu.

18. Zajišťovacím nástrojem se rozumí zajišťovací derivát nebo v omezených případech jiné finanční aktivum nebo závazek splňující shodné požadavky jako zajišťovací derivát. Finanční aktivum nebo závazek, které nemají charakter derivátu, je možné použít jako zajišťovací nástroj pouze pro zajišťování měnového rizika. Jeden zajišťovací nástroj může sloužit pro zajištění více než jednoho druhu nebo kategorie rizika. Pro účely zajišťovacího vztahu je možné použít celý nebo část zajišťovacího nástroje. Jako zajišťovací nástroj lze rovněž použít vnitřní hodnotu opce nebo promptní (spotovou) cenu termínové smlouvy. Zajišťovací vztah však nemůže trvat pouze část období, po kterou existuje zajišťovací nástroj. Funkci zajišťovacího nástroje ani zajišťované položky nemohou plnit vlastní akcie, neboť nejsou finančními aktivy ani finančními závazky účetní jednotky. Vystavenou opci nelze použít jako zajišťovací nástroj s výjimkou případu, kdy je použita jako zajištění držené opce.

19. Zajišťovanými nástroji mohou být:

- a) rozvahová aktiva nebo závazky,
- b) smlouvy, o nichž není účtováno na rozvahových účtech, zavazující obě strany a obsahující všechny významné podmínky (tzv. pevné přísliby); zajištění pevných příslibů se považuje za zajištění reálné hodnoty,
- c) očekávané budoucí transakce dosud smluvně nepokryté, jejichž uskutečnění je vysoce pravděpodobné,

d) čisté investice do cizoměnových účastí.

20. Zajištění nelze použít pro úrokové riziko aktiv držených do splatnosti.

21. Zajišťované nástroje mohou mít charakter:

a) jednotlivého aktiva, závazku, pevného příslibu, očekávané budoucí transakce či čisté investice do cizoměnové účasti, nebo

b) skupiny aktiv, skupiny závazků, pevných příslibů, očekávaných budoucích transakcí či čistých investic do cizoměnových účastí s obdobnými charakteristikami, u nichž je předmětem zajištění stejný druh a kategorie rizika.

22. Pro zajišťovací deriváty se používají účetní metody podle typu zajišťovacího vztahu, kterým může být buď:

a) zajištění reálné hodnoty: zajištění změn reálné hodnoty aktiva, závazku, skupin aktiv, skupin závazků, pevného příslibu, skupin pevných příslibů nebo identifikovatelné části tohoto aktiva, závazku nebo pevného příslibu, které jsou důsledkem konkrétního rizika a které budou mít vliv na zisk nebo ztrátu; zajištění měnového rizika pevného příslibu lze účtovat jako zajištění reálné hodnoty nebo jako zajištění peněžních toků,

b) zajištění peněžních toků: zajištění změn peněžních toků, které jsou důsledkem konkrétního rizika souvisejícího s aktivem, závazkem nebo očekávanou transakcí, a které budou mít vliv na zisk nebo ztrátu,

c) zajištění čisté investice spojené s cizoměnovými účastmi s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, případně zahraniční organizační složky.

Zajištění reálné hodnoty

23. Zisky nebo ztráty vzniklé ze změn reálných hodnot zajišťovacích derivátů při zajištění reálné hodnoty jsou účtovány do nákladů (účtová skupina 61, např. účet Náklady na derivátové operace) nebo do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z derivátových operací) v okamžiku ocenění derivátů. V případě, že zajišťovaný nástroj je oceňován pořizovací cenou, upravují zisky nebo ztráty ze změn reálných hodnot zajišťovaných nástrojů odpovídající zajišťovanému riziku účetní hodnotu zajišťovaných nástrojů a jsou účtovány na účty nákladů nebo výnosů. V případě, že je zajišťovaný nástroj realizovatelným finančním aktivem (cenným papírem), jsou zisky nebo ztráty odpovídající zajišťovanému riziku účtovány na účty nákladů nebo výnosů. Zisky nebo ztráty ze změn reálných hodnot zajišťovaných nástrojů odpovídající nezajištěným rizikům jsou účtovány na účty nákladů nebo výnosů, případně na účet v účtové skupině 56, a to podle pravidel pro účtování zisků nebo ztrát ze změn reálných hodnot pro jednotlivá portfolia finančních aktiv (cenných papírů) v souladu s Českým účetním standardem č. 108 Cenné papíry, případně podle jiných Českých účetních standardů vztahujících se k těmto zajišťovaným nástrojům.

24. Účetní jednotka přestane účtovat o derivátu jako o zajišťovacím derivátu, jestliže nastane některá z těchto událostí:

a) uplyne doba platnosti zajišťovacího derivátu nebo je tento derivát prodán, ukončen nebo uplatněn (pro tento účel se náhrada, transformace zajišťovacího nástroje na jiný nástroj nebo obnovení zajišťovacího nástroje na další období nepovažuje za vypršení nebo skončení nástroje, pokud je tato náhrada, transformace nebo obnovení součástí zajišťovací strategie účetní jednotky),

b) zajištění již nesplňuje podmínky pro zahrnutí derivátu do zajišťovacích derivátů,

c) účetní jednotka se rozhodne, že již nebude derivát klasifikovat jako zajišťovací.

25. Nastane-li některá ze skutečností uvedených v bodu 24, veškeré úpravy vzniklé ze změn reálných hodnot zajišťovaných nástrojů, které jsou oceňovány pořizovací cenou, jsou od tohoto okamžiku odúčtovávány do nákladů či výnosů. Nejpozději v době splatnosti zajištěné položky musí být úprava plně odúčtována.

Zajištění peněžních toků

26. Zisky nebo ztráty vzniklé při zajištění peněžních toků zajišťovacích derivátů, které odpovídají zajištěným rizikům, jsou účtovány na rozvahových účtech (úctová skupina 56). Zisky nebo ztráty ze zajišťovacích derivátů, které odpovídají nezajištěným rizikům, jsou zúčtovány v okamžiku ocenění do nákladů (úctová skupina 61) nebo výnosů (úctová skupina 71).

27. Pokud v důsledku zajištěné očekávané transakce dojde k zaúčtování finančního aktiva nebo finančního závazku, potom se související zisky nebo ztráty účtované na rozvahových účtech (úctová skupina 56) účtují na účty nákladů nebo výnosů ve stejných obdobích, kdy jsou zúčtovávány náklady nebo výnosy spojené se zajišťovanými nástroji. Takto účetní jednotka postupuje i v jiných případech zajištění peněžních toků, není-li dále stanoveno jinak. V případě, že účetní jednotka očekává, že ztráta nebo její část účtovaná na rozvahových účtech (úctová skupina 56), nebude v budoucích obdobích pokryta výnosem ze zajištěného nástroje, potom musí tuto ztrátu nebo její část odúčtovat na účet nákladů.

28. Pokud v důsledku zajištěné očekávané transakce dojde k zaúčtování nefinančního aktiva nebo nefinančního závazku nebo výsledkem očekávané transakce je pevný závazek, u kterého je využito zajištění reálné hodnoty, potom účetní jednotka použije následující postup a) nebo b):

a) související zisky nebo ztráty účtované na rozvahových účtech (úctová skupina 56) odúčtuje na účty nákladů nebo výnosů ve stejných obdobích, kdy jsou zúčtovávány náklady nebo výnosy spojené se zajišťovanými nástroji; v případě, že účetní jednotka očekává, že ztráta nebo její část účtovaná na rozvahových účtech (úctová skupina 56), nebude v budoucích obdobích pokryta výnosem ze zajištěného nástroje, potom musí tuto ztrátu nebo její část odúčtovat na účet nákladů,

b) související zisky nebo ztráty účtované na rozvahových účtech zahrne do pořizovací ceny nebo jiné účetní hodnoty nefinančního aktiva nebo závazku. Zvolený způsob a) nebo b) účetní jednotka důsledně uplatňuje u všech zajištění peněžních toků podle odst. 27

29. Účetní jednotka ukončí účtování o derivátu jako o zajišťovacím derivátu, jestliže nastane některá z těchto událostí:

- a) uplyne doba platnosti zajišťovacího derivátu nebo je tento derivát prodán, ukončen nebo uplatněn (pro tento účel se náhrada, transformace zajišťovacího nástroje na jiný nástroj nebo obnovení zajišťovacího nástroje na další období nepovažuje za vypršení nebo ukončení nástroje, pokud je tato náhrada, transformace nebo obnovení součástí zajišťovací strategie účetní jednotky),
- b) zajištění již nesplňuje podmínky pro označení derivátu jako zajišťovacího,
- c) již se nepředpokládá, že dojde k realizaci očekávané budoucí transakce,
- d) účetní jednotka se rozhodne, že již nebude derivát označovat jako zajišťovací.

30. Nastane-li některá ze skutečností uvedených v odst. 29, písm. a) a b), zisk nebo ztráta ze zajišťovacího nástroje, který byl v době účinnosti zajištění účtován na rozvahových účtech (účtová skupina 56), je i nadále vykazován v rozvaze na zvláštním účtu v účtové skupině 56, dokud nedojde k realizaci očekávané transakce. Poté se postupuje v souladu s odst. 27 a 28 tohoto standardu.

31. Nastane-li skutečnost uvedená v odst. 29, písm. c), potom zisk nebo ztráta ze zajišťovacího nástroje, který byl v době účinnosti zajištění účtován na rozvahových účtech (účtová skupina 56), je odúčtován na účty nákladů nebo výnosů.

32. Nastane-li skutečnost uvedená v odst. 29, písm. d) a dojde k realizaci očekávané transakce, postupuje účetní jednotka v souladu s odst. 30 tohoto standardu. Pokud se nepředpokládá uskutečnění očekávané transakce, postupuje účetní jednotka v souladu s odst. 31 tohoto standardu.

Zajištění čisté investice do cizoměnových účastí

33. Zajištěním čistých investic do cizoměnových účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem nebo zahraniční organizační složky se rozumí zajištění se proti měnovému riziku plynoucímu z těchto investic. Zisky nebo ztráty vzniklé po dobu trvání zajištění ze změn reálných hodnot těchto zajišťovacích derivátů odpovídající měnovému riziku jsou účtovány na rozvahových účtech (účtová skupina 56, např. účet Oceňovací rozdíly z přepočtu účastí). Do nákladů (účtová skupina 66, např. účet Ztráty z převodu účastí) nebo výnosů (účtová skupina 76, např. účet Zisky z převodu účastí) jsou zúčtovány ve stejném období, kdy jsou zúčtovány náklady nebo výnosy spojené s odúčtováním zajišťovaných čistých investic do cizoměnových účastí. Zisky nebo ztráty vzniklé ze změn reálných hodnot těchto zajišťovacích derivátů, které odpovídají jinému než měnovému riziku, jsou zúčtovány v okamžiku ocenění do nákladů nebo výnosů.

Vložené deriváty

34. V některých případech může být derivát součástí složeného finančního nástroje, který zahrnuje jak hostitelský nástroj, tak i derivát (tzv. vložený derivát), který ovlivňuje peněžní toky nebo z jiného hlediska modifikuje vlastnosti hostitelského nástroje. Vložený

derivát se odděluje od hostitelského nástroje a účtuje se podle ustanovení pro deriváty, jestliže jsou splněny současně tyto podmínky:

- a) ekonomické vlastnosti a rizika vloženého derivátu nejsou v těsném vztahu s ekonomickými vlastnostmi a riziky hostitelského nástroje,
- b) finanční nástroj se stejnými podmínkami jako vložený derivát by jako samostatný nástroj splňoval definici derivátu,
- c) hostitelský nástroj není oceňován reálnou hodnotou nebo je oceňován reálnou hodnotou, ale změny z ocenění jsou účtovány na rozvahovém účtu.

35. Ekonomické vlastnosti a rizika vloženého derivátu nejsou v těsném vztahu s ekonomickými vlastnostmi a riziky hostitelského nástroje a vložený derivát se od hostitelského nástroje odděluje např. v případě:

- prodejní opce vložené do kapitálového nástroje,
- kupní opce vložené do kapitálového nástroje,
- měnové opce vložené do úrokového nástroje,
- opce na prodloužení splatnosti přesahující splatnost úrokového hostitelského nástroje, pokud při splatnosti úrokového hostitelského nástroje neexistuje korekce na tržní úrokovou míru,
- derivátu, kterým se mění úrokový hostitelský nástroj na nástroj s charakteristikami kapitálového nástroje nebo komodity,
- derivátu, který je vložen do úrokového nástroje, čímž umožňuje konvertovat úrokový nástroj na kapitálový nástroj,
- kupní nebo prodejní opce na úrokový nástroj emitovaný s velkým diskontem či prémii, s výjimkou opcí s realizační cenou rovnající se ceně pořízení úrokového nástroje zvýšené nebo snížené o úrokové výnosy nebo náklady,
- úvěrového derivátu vloženého do hostitelského nástroje.

36. Ekonomické vlastnosti a rizika vloženého derivátu jsou v těsném vztahu s ekonomickými vlastnostmi a riziky hostitelského nástroje a vložený derivát se od hostitelského nástroje neodděluje např. v případě:

- úrokového swapu vloženého do úrokového nástroje,
- úrokové opce vložené do úrokového nástroje, jestliže je při pořízení opce mimo peníze,
- měnového swapu nebo forwardu vloženého do úrokového nástroje,
- opce na předčasné splacení hostitelského nástroje s realizační cenou, která za běžných okolností nepovede ke značným ziskům nebo ztrátám.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 111 Operace s cennými papíry a deriváty pro klienty

1. K operacím s cennými papíry pro klienty patří zejména:

- a) obstarání koupě nebo prodeje cenného papíru,
- b) obhospodařování cenných papírů,
- c) úschova cenných papírů,
- d) správa cenných papírů,
- e) uložení cenných papírů,
- f) obstarání emise cenného papíru.

2. Je-li účetní jednotka bankou nebo ČNB a provádí-li pro klienta na základě obstaravatelských smluv nákupy nebo prodeje cenných papírů, účtuje na rozvahových účtech o pohledávkách za klienty a dluhích vůči klientům souvisejících s vypořádáním těchto obchodů (účtová skupina 37, např. účet Zúčtování s příkazci). Tzn. že na tomto účtu zachytí zálohy přijaté od klienta před vypořádáním nákupu cenných papírů, výdaje za nakoupené cenné papíry pro klienta a přijaté úhrady od klienta nebo převody z poskytnutých úvěrů klientovi, vratky nevyčerpaných záloh klienta, příjmy z prodeje cenných papírů klienta a převody těchto příjmů klientovi. Poskytne-li klientovi úvěr (popř. zápůjčku) na nákup cenného papíru, účtuje o něm v závislosti na původní splatnosti úvěru na samostatném rozvahovém účtu v účtové třídě 2 jako o poskytnutém úvěru, odděleně od ostatních úvěrů (popř. zápůjček). O cenných papírech klienta se na rozvahových ani podrozvahových účtech neúčtuje. O rámcích (linkách) stanovených pro klienta v případech, kdy nepožaduje od klienta do okamžiku vypořádání nákupu cenných papírů složení hotovosti, se neúčtuje.

3. Není-li účetní jednotka bankou nebo ČNB a provádí-li pro klienta na základě obstaravatelských smluv nákupy nebo prodeje cenných papírů, účtuje o peněžních prostředcích klienta, které jí jsou svěřeny, v členění podle jednotlivých klientů v účtové skupině 37, např. účet Zúčtování s příkazci. Poskytne-li klientovi úvěr (popř. zápůjčku) na nákup cenného papíru, účtuje o něm v závislosti na původní splatnosti úvěru na samostatném rozvahovém účtu v účtové třídě 2 jako o poskytnutém úvěru, odděleně od ostatních úvěrů (popř. zápůjček). O rámcích (linkách) stanovených pro klienta v případech, kdy nepožaduje od klienta do okamžiku vypořádání nákupu cenných papírů složení hotovosti, se neúčtuje. Pro vypořádání pohledávek, resp. dluhů vůči trhu cenných papírů účetní jednotka používá účet v účtové skupině 37, např. účet Zúčtování s trhem cenných papírů (v oddělené analytické evidenci podle trhů), pro vypořádání pohledávek, resp. dluhů vůči klientům účet v účtové skupině 37, např. účet Zúčtování s příkazci (v oddělené analytické evidenci podle klientů). Tzn. že na tomto účtu zachytí výdaje za nakoupené cenné papíry pro klienta a přijaté úhrady od klienta nebo převody z poskytnutých úvěrů klientovi, vratky nevyčerpaných záloh klienta, příjmy z prodeje cenných papírů klienta a převody těchto příjmů klientovi.

4. Poplatky a provize od klienta vyplývající z obstaravatelských smluv jsou zúčtovány do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací).

5. Účetní jednotka, která na základě smluv o obhospodařování finančních nástrojů obhospodařuje cenné papíry nebo jiné finanční nástroje klienta, účtuje na rozvahových účtech o dlužích vůči klientovi z přijaté hotovosti určené ke koupi cenných papírů nebo umístění do jiných finančních nástrojů a z hotovosti určené k vrácení klientovi (účtová skupina 37, analytický účet pro závazky z obhospodařování v rámci účtu Závazky z cenných papírů klientů svěřených do dispozice účetní jednotky). Na pasivním podrozvahovém účtu (účtová skupina 98, účet Hodnoty převzaté k obhospodařování) účetní jednotka účtuje k datu sestavení řádné, mimořádné a mezitímní účetní závěrky nebo k datu sestavení výkazů podle zvláštních právních předpisů hodnotu majetku přijatého k obhospodařování.

6. Prostřednictvím účtu závazků z obhospodařování (účtová skupina 37, účet Závazky z cenných papírů klientů svěřených do dispozice účetní jednotky) účetní jednotka provede vyúčtování nákupů a prodejů obhospodařovaných cenných papírů. Tzn. že na tomto účtu zachytí výdaje za nakoupené obhospodařované cenné papíry, příjmy z prodejů obhospodařovaných cenných papírů, přijaté úroky nebo podíly na zisku.

7. V případě, že jsou nákupy nebo prodeje obhospodařovaných cenných papírů vypořádány společně, resp. obdobně jako obchody na vlastní účet, účetní jednotka zúčtuje výdaje za nákup obhospodařovaných cenných papírů a příjmy z prodeje obhospodařovaných cenných papírů prostřednictvím samostatného rozvahového účtu pro zúčtování s trhem cenných papírů (účtová skupina 37, např. účet Zúčtování s trhem cenných papírů). Účetní případy týkající se obchodů s obhospodařovanými cennými papíry současně převede na účet závazků z obhospodařování (účtová skupina 37, např. účet Závazky z cenných papírů klientů svěřených do dispozice účetní jednotky).

8. Poplatky a provize od klientů za obhospodařování cenných papírů jsou účtovány do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací).

9. Přijímá-li účetní jednotka do samostatné nebo hromadné úschovy cenné papíry, účtuje o hodnotě těchto cenných papírů na pasivním podrozvahovém účtu pro hodnoty převzaté do úschovy (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty převzaté do úschovy). Na stejném účtu se odděleně od cenných papírů v úschově účtuje podle jednotlivých klientů o zaknihovaných cenných papírech klientů, které účetní jednotka drží na vlastním účtu a přitom nečiní žádné úkony nutné k výkonu a zachování práv spojených s těmito cennými papíry (např. účetní jednotka může držet na vlastním účtu ve Středisku cenných papírů cenné papíry zahraničních klientů nebo může na účtu cenných papírů, který je v zahraničí veden na její jméno, držet cenné papíry svých klientů - tzv. nominee princip).

10. Cenné papíry převzaté do úschovy a dále předané do úschovy jinému schovateli (druhotná úschova) jsou po dobu trvání druhotné úschovy ponechány na podrozvahovém účtu pro hodnoty převzaté do úschovy (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty převzaté do úschovy). Tzn. že účetní jednotka o nich neúčtuje na aktivním podrozvahovém účtu pro hodnoty předané do úschovy (účtová skupina 98, např. účet hodnoty předané do úschovy) určeném pro vlastní cenné papíry předané do úschovy.

11. Poplatky a provize od klientů za úschovu cenných papírů jsou zúčtovány do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací). Poplatky a provize placené za druhotnou úschovu, pokud nejsou refundovány klientem, účetní jednotka zahrne do nákladů (účtová skupina 61, např. účet Náklady na ostatní operace).

12. Přijímá-li účetní jednotka cenné papíry do správy, účtuje o hodnotě těchto cenných papírů na pasivním podrozvahovém účtu pro hodnoty převzaté do správy (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty převzaté do správy). Na rozvahovém účtu (účtová skupina 37, analytický účet pro závazky ze správy v rámci účtu Závazky z cenných papírů klientů svěřených do dispozice banky) účetní jednotka účtuje o dluzích vůči klientům z cenných papírů ve správě, např. při přijetí úroků nebo podílů na zisku z cenných papírů ve správě, a to do doby převodu klientovi.

13. Poplatky a provize od klientů za správu cenných papírů jsou zúčtovány do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací).

14. Přijímá-li účetní jednotka cenné papíry k uložení, účtuje o hodnotě těchto cenných papírů na pasivním podrozvahovém účtu pro hodnoty převzaté k uložení (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty převzaté k uložení). Na rozvahovém účtu (účtová skupina 37, na stejném analytickém účtu jako jsou závazky ze správy v rámci účtu Závazky z cenných papírů klientů svěřených do dispozice účetní jednotky) účetní jednotka účtuje o dluzích vůči klientům z cenných papírů převzatých k uložení, např. při přijetí úroků nebo podílů na zisku z těchto cenných papírů, a to do doby převodu klientovi.

15. Cenné papíry převzaté k uložení a dále předané do úschovy jinému schovateli (druhotná úschova) nebo předané do správy jsou po dobu trvání smlouvy o uložení ponechány na podrozvahovém účtu pro hodnoty převzaté k uložení (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty převzaté k uložení). Tzn. že účetní jednotka o nich neúčtuje na aktivních podrozvahových účtech pro hodnoty předané do úschovy (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty předané do úschovy) nebo do správy (účtová skupina 98, např. účet Hodnoty předané do správy) určených pro vlastní cenné papíry předané do úschovy nebo správy.

16. Poplatky a provize od klientů za uložení cenných papírů jsou zúčtovány do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací).

17. Účetní jednotka, která pro klienta obstarává emisi cenných papírů klienta a přitom se nestává prvním nabyvatelem emise, o těchto cenných papírech neúčtuje. Rozvahový účet pro upsané cenné papíry (účtová skupina 37, např. účet Upsané cenné papíry určené k umístění na veřejnosti) může použít pro složení hotovosti od prvních nabyvatelů a její vypořádání emitentovi. Do výnosů zúčtuje jen poplatky a provize od klientů za obstarání emise (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací).

18. Účetní jednotka, která obstarává emisi cenných papírů klienta a přitom se stává prvním nabyvatelem emise, účtuje při sjednání smlouvy o obstarání emise na podrozvahovém účtu pro poskytnuté úvěrové přísliby. Při vypořádání nákupu od emitenta účetní jednotka zruší podrozvahový zápis a účtuje o cenných papírech v pořizovací ceně na rozvahovém účtu pro upsané cenné papíry (účtová skupina 37, např. účet Upsané cenné papíry určené k umístění na veřejnosti). Při jejich prodeji rozdíl mezi pořizovací cenou a prodejní cenou zahrne do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z operací s cennými papíry). Cenné papíry nakoupené od emitenta, které současně neprodá dalším nabyvatelům, převede na účty cenných papírů, a to podle záměru buď do cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou, realizovatelných nebo dluhových cenných papírů pořízených v primárních emisích neurčených k obchodování.

19. Účetní jednotka, která pro klienta zprostředkovává burzovní deriváty, účtuje na

rozvahovém účtu pro zúčtování s příkazci (účtová skupina 37, analytické účty v rámci účtu Zúčtování s příkazci) o maržích přijatých od klienta, které upravuje o vypořádané změny reálných hodnot. O poplatcích a provizích od klientů za toto zprostředkování účtuje do výnosů (účtová skupina 71, např. účet Výnosy z ostatních operací). Přijme-li účetní jednotka marži nebo část marže v cenných papírech, účtuje o nich v reálné hodnotě na podrozvahovém účtu pro přijaté kolaterály (účtová skupina 97, např. účet Přijaté kolaterály - cenné papíry).

20. Poskytne-li účetní jednotka klientovi úvěr (popř. zápůjčku) na marži nebo na vypořádání derivátu, účtuje o něm v závislosti na původní splatnosti úvěru na samostatném rozvahovém účtu v účtové třídě 2 jako o poskytnutém úvěru, odděleně od ostatních úvěrů (popř. zápůjček).

Český účetní standard pro finanční instituce č. 112 Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Pro účtování o dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku se použije přiměřeně Český účetní standard pro podnikatele č. 013.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 113 Daň z příjmu a daň z přidané hodnoty

1. Daň z příjmů

1.1. Splatná daň je částka daně z příjmu k úhradě (k nároku) s ohledem na základ daně (daňovou ztrátu) za období. Tvoří složku nákladů účetní jednotky (účetní skupina 68, účet Daň z příjmů - splatná). Součástí daňového nákladu účetní jednotky je i částka rozdílu mezi splatnou daní stanovenou k datu podpisu minulé účetní závěrky a splatnou daní vyčíslenou k datu podání přiznání k dani z příjmů za minulé období.

2. Odložená daň z příjmů

2.1. Účetní jednotka účtuje o odložené dani (účetní skupina 68, účet Daň z příjmů - odložená), a to podle závazkové metody rozvahového přístupu, která vychází z přechodných rozdílů mezi daňovou základnou aktiva nebo závazku a jeho účetní hodnotou vykázanou v rozvaze. Daňovou základnou aktiva nebo závazku se rozumí hodnota tohoto aktiva nebo závazku pro daňové účely.

2.2. Přechodné rozdíly mohou být:

a) zdanitelné; což jsou přechodné rozdíly, které vyústí ve zdanitelné výnosy při určování základu daně (daňové ztráty) budoucích období, kdy je účetní hodnota aktiva nebo závazku nárokována nebo uhrazena, tzn. že vedou k odloženému daňovému dluhu (např. je-li účetní hodnota dlouhodobého hmotného majetku zohledňující účetní odpisy vyšší než hodnota tohoto majetku pro daňové účely),

b) odčitatelné; což jsou přechodné rozdíly, které vyústí v částky, které jsou odčitatelné při určování základu daně (daňové ztráty) budoucích období, kdy účetní hodnota aktiva nebo závazku je nárokována nebo uhrazena, tzn. že vedou k odložené daňové pohledávce (např. je-li účetní hodnota pohledávek po zohlednění opravných položek nižší než hodnota těchto pohledávek po zohlednění daňově uznatelných opravných položek).

2.3. Účetní jednotka o odložené daňové pohledávce vzniklé z odčitatelných přechodných rozdílů účtuje (účetní skupina 34, účet Odložená daňová pohledávka a závazek) pouze tehdy, je-li pravděpodobné, že základ daně, proti kterému bude možné využít odčitatelné přechodné rozdíly, je dosažitelný. Je pravděpodobné, že základ daně, proti kterému se odčitatelné přechodné rozdíly budou moci využít, je dosažitelný, jestliže existují dostatečné zdanitelné přechodné rozdíly, které se vztahují ke stejným správcům daní z příjmů a k téže zdaňované jednotce, u níž se očekává vrácení:

a) ve stejném období, ve kterém je očekáván návrat odčitatelných přechodných rozdílů; nebo

b) v obdobích, ve kterých daňová ztráta, která vyplývá z odložené daňové pohledávky, může být zpětně uplatnitelná nebo převedena do dalších období.

Za těchto okolností je odložená daňová pohledávka uznána v období, ve kterém odčitatelné přechodné rozdíly vznikají.

2.4. K datu sestavení účetní závěrky účetní jednotka prověřuje účetní hodnotu odložené daňové pohledávky a v případě, že je nepravděpodobné, že bude dosažen dostatečný základ daně, který by umožnil využití části nebo celé odložené daňové pohledávky, účetní hodnota odložené daňové pohledávky se snižuje. Snižování se provádí v rozsahu, v jakém je

pravděpodobné, že dostatečný základ daně nebude dosažitelný.

2.5. Účetní jednotka o odložené daňové pohledávce vzniklé z převedených nevyužitých daňových ztrát nebo převedených nevyužitých daňových odpočtů účtuje (účtová skupina 34, účet Odložená daňová pohledávka a závazek) v rozsahu, v němž je pravděpodobné, že budoucím základem daně bude možné pokrýt nevyužité daňové ztráty a nevyužité daňové odpočty budou moci být využity.

2.6. Odložené daňové pohledávky ani odložené daňové dluhy se nediskontují.

2.7. Odložená daň se neúčtuje v případě přechodných rozdílů vzniklých z goodwillu nebo záporného goodwillu.

3. Daň z přidané hodnoty

3.1. Účetní jednotka, která je plátcem daně z přidané hodnoty (DPH) zaúčtuje tuto daň na vstupu za veškerá nakoupená zdanitelná plnění na vrub rozvahového účtu (účtová skupina 34, analytický účet v rámci účtu Zúčtování se státním rozpočtem) a na vrub příslušných účtů majetku či nakoupených výkonů zaúčtuje cenu bez daně s výjimkou případů, kdy je DPH součástí pořizovací ceny majetku (např. při pořizování osobních automobilů nebo plnění nesouvisejících s podnikáním). DPH na výstupu za uskutečněná zdanitelná plnění zaúčtuje ve prospěch rozvahového účtu (účtová skupina 34, analytický účet v rámci účtu Zúčtování se státním rozpočtem).

3.2. Účetní jednotka, která jako plátce DPH neuplatní nárok na odpočet DPH nebo není plátcem daně z přidané hodnoty účtuje nakoupený majetek včetně daně z přidané hodnoty na příslušné účty majetku a veškeré nakoupené výkony účtuje včetně DPH na účet nakoupených výkonů.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 114 Inventarizační rozdíly

1. Nestanoví-li tento standard jinak, postupují účetní jednotky v souladu s Českými účetními standardy pro podnikatele č. 007 a č. 022.

2. Za inventarizační rozdíl, jako rozdíl mezi účetním stavem majetku a závazků a skutečným stavem majetku a závazků zjištěným inventurou, se považují zpravidla případy, kdy:

a) skutečný stav je nižší (manko, popř. schodek u pokladních hotovostí a cenin) než účetní stav a rozdíl mezi těmito stavy nelze doložit účetním dokladem nebo prokázat jiným způsobem stanoveným zákonem. Rozdíl se dále posuzuje zejména v souladu s příslušnými ustanoveními občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, nebo zákoníku práce o odpovědnosti za škodu,

b) skutečný stav je vyšší (přebytek) než účetní stav a rozdíl mezi těmito stavy nelze doložit účetním dokladem nebo prokázat jiným způsobem stanoveným zákonem. Rozdíl se dále posuzuje zejména v souladu s příslušnými ustanoveními občanského zákoníku o věci ztracené, skryté, opuštěné, majetkovém prospěchu.

3. Rozdíly podle odstavce 2 se zaúčtují do účtové skupiny 66, např. účet Jiné provozní náklady, popř. účtové skupiny 76, např. účet Jiné provozní výnosy s výjimkou:

a) schodku u pokladní hotovosti, záloh k vyúčtování, cenin a podobně, které se zaúčtují zpravidla jako pohledávka,

b) chybějících cenných papírů, kdy je nutno jejich úbytek účtovat na oddělených analytických účtech "Cenné papíry v umořovacím řízení" a zahájit umořovací řízení.

Český účetní standard pro finanční instituce č. 115 Konsolidace

1. Vymezení pojmů pro účely konsolidace

1.1. V případě vymezení základních pojmů, například konsolidovaná účetní závěrka, konsolidační celek, konsolidující účetní jednotka, konsolidovaná účetní jednotka, účetní jednotka pod společným vlivem a účetní jednotka přidružená, účetní jednotka postupuje podle příslušných ustanovení zákona a vyhlášky.“.

1.2 zrušen

1.3. Podíly se zpětnou vazbou se rozumí cenné papíry a podíly konsolidující účetní jednotky v držení konsolidovaných účetních jednotek. Totéž platí i vůči konsolidujícím účetním jednotkám v dílčích konsolidačních celcích.

1.4. Konsolidačním rozdílem se rozumí rozdíl mezi pořizovací cenou podílů konsolidované účetní jednotky upravenou o opravné položky a jejich oceněním podle podílové účasti mateřské společnosti na skutečné výši vlastního kapitálu dceřiné nebo přidružené společnosti k datu získání rozhodujícího nebo podstatného vlivu (příp. ke dni dalšího zvýšení účasti).

2. Konsolidační pravidla

2.1. Mateřská společnost před zahájením konsolidace stanoví a vyhlásí konsolidační pravidla, podle kterých konsolidující účetní jednotky upraví předkládané údaje pro sestavení konsolidované účetní závěrky.

2.2. Mateřská společnost vyhlásí kromě konsolidačních pravidel také vymezení konsolidačního celku, popř. dílčího konsolidačního celku ve formě organizačního schématu s uvedením názvu a sídla konsolidovaného subjektu, stupně vlivu a procenta účasti v jednotlivých konsolidovaných účetních jednotkách.

2.3. Konsolidační pravidla obsahují zejména:

a) způsoby oceňování majetku a závazků,

b) kurz pro přepočet cizích měn na Kč,

c) požadavky na úpravu údajů účetní závěrky, které konsolidované účetní jednotky poskytují mateřské společnosti, popř. požadavky na další údaje a informace potřebné pro uvedení v příloze konsolidované účetní závěrky za konsolidační celek, které nejsou obsaženy v účetních závěrkách konsolidovaných účetních jednotek, jakož i stanovení způsobu při vylučování vzájemných účetních případů.

d) vypořádání konsolidačního rozdílu

e) termíny předkládání řádných účetních závěrek a ostatních údajů, termíny předložení konsolidovaných účetních závěrek nižších konsolidačních celků zařazených do konsolidačního celku mateřské společnosti a termín (den) sestavení konsolidované účetní závěrky konsolidačního celku, a to pro případy sestavování konsolidace po jednotlivých úrovních.

2.4. Mateřská společnost určí termín pro sestavení konsolidované účetní závěrky po dohodě se subjekty konsolidačního celku tak, aby byla konsolidovaná účetní závěrka sestavena a ověřena v termínech stanovených zvláštními právními předpisy nebo předpisy vydanými regulačními a dohledovými orgány. Konsolidovaná účetní závěrka musí být sestavena v termínu umožňujícím její schválení k tomu příslušným orgánem podle zvláštních právních předpisů tak, aby mohla být v návaznosti na to zveřejněna do konce bezprostředně následujícího účetního období.

3. Charakteristika a etapy metody plné konsolidace

3.1. Plnou metodou konsolidace se rozumí:

- a) začlenění jednotlivých položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty konsolidovaných účetních jednotek v plné výši po případném přetřídění a úpravách rozvahy a výkazu zisku ztráty mateřské společnosti,
- b) vyloučení vzájemných pohledávek a dluhů, nákladů a výnosů mezi subjekty konsolidačního celku,
- c) vypořádání konsolidačního rozdílu a jeho odpis,
- d) rozdělení vlastního kapitálu a výsledku hospodaření běžného účetního období konsolidovaných účetních jednotek na podíl připadající mateřské společnosti a ostatním (menšinovým) držitelům podílů v konsolidovaných účetních jednotkách,
- e) vyloučení podílů mateřské společnosti v konsolidovaných účetních jednotkách a vyloučení jejich vlastního kapitálu, které se vztahuje k těmto podílům,
- f) vypořádání podílů se zpětnou vazbou.

3.2. Konsolidované účetní jednotky:

- a) v závislosti na konsolidačních pravidlech a organizaci konsolidace přetřídí a upraví údaje svých účetních závěrek,
- b) uskuteční úpravy oceňování podle principů oceňování vyhlášených v konsolidačních pravidlech. Úpravy provedou pouze ty konsolidované účetní jednotky, jejichž oceňovací principy se odlišují od principů stanovených konsolidačními pravidly a podstatným způsobem by ovlivnily pohled na ocenění majetku a závazků v konsolidované účetní závěrce včetně vykázaného konsolidovaného výsledku hospodaření,
- c) v případě, že mají pobočky v zahraničí ve formě vnitřní organizační jednotky, vyloučí rovněž dlouhodobě poskytnuté prostředky a poskytnuté dlouhodobé úvěry.

3.3. Mateřská společnost:

- a) sečte přetříděné a upravené údaje ze své účetní závěrky s přetříděnými a upravenými údaji účetních závěrek konsolidovaných subjektů,

b) vyloučí veškeré vzájemné pohledávky a dluhy mezi všemi konsolidovanými účetními jednotkami,

c) vyloučí náklady a výnosy ze zúčtovaných výkonů ze služeb, pokud mají významnější vliv na konsolidovaný výsledek hospodaření a dále vyloučí veškeré vzájemné účetní případy z finančních operací, a to zpravidla v těchto případech:

- úrokové náklady a výnosy,
- jiné náklady a výnosy,
- zisky a ztráty ze vzájemných obchodů s cennými papíry a deriváty,
- přijaté a vyplacené podíly na zisku mezi konsolidovanými účetními jednotkami,
- vzájemné vztahy z poskytnutých úvěrů a přijatých vkladů, přijatých úvěrů a poskytnutých vkladů,
- nakoupené cenné papíry emitované subjekty zařazenými do konsolidačního celku,
- cese pohledávek a k nim se vztahující zástavní operace,
- pohledávky a dluhy z finančního leasingu,
- nedokončené devizové a finanční operace bez kurzových rozdílů vznikajících z přepočtu cizí měny na Kč,
- vzájemné účetní případy účtované na podrozvahových účtech,

d) vypořádá konsolidační rozdíl,

e) v konsolidované rozvaze sníží položku "Kladný konsolidační rozdíl" nebo zvýší položku "Záporný konsolidační rozdíl" o přijaté podíly na zisku, které pocházejí ze zisku před datem zahrnutí subjektu do konsolidačního celku,

f) rozdělí vlastní kapitál (bez výsledku hospodaření běžného účetního období) v konsolidované rozvaze na podíl připadající mateřské společnosti a na podíl ostatních (menšinových) držitelů podílů v konsolidovaných účetních jednotkách. Rozdělení se provede v poměru procentní výše podílu mateřské společnosti na základním kapitálu nebo hlasovacích právech konsolidovaných účetních jednotek. Rozdělí zisk (ztrátu) běžného účetního období v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty na "Zisk (ztrátu) za účetní období bez menšinových podílů" připadající mateřské společnosti a na "Menšinový zisk (ztrátu) běžného účetního období" připadající ostatním (menšinovým) držitelům podílů v dceřiné společnosti. Rozdělení se provede v poměru procentní výše podílu mateřské společnosti na základním kapitálu nebo hlasovacích právech dceřiných společností,

g) vypořádá v konsolidované účetní závěrce podíly se zpětnou vazbou, pokud jejich pořízení není zakázáno zvláštními předpisy tak, že je vykáže jako vlastní akcie.

4. Charakteristiky a etapy metody ekvivalence

4.1. Podíly v přidružených společnostech mateřská společnost ocení v konsolidované rozvaze metodou ekvivalence v souladu s vyhláškou.

5. Charakteristiky a etapy konsolidace poměrnou metodou

5.1. Poměrnou metodou se rozumí:

- a) začlenění jednotlivých položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty společných podniků v poměrné výši odpovídající podílu mateřské společnosti na společném podniku, po případném přetřídění a úpravách do rozvahy a výkazu zisku a ztráty mateřské společnosti,
- b) vyloučení vzájemných pohledávek a dluhů, nákladů a výnosů mezi subjekty konsolidačního celku,
- c) vypořádání konsolidačního rozdílu a jeho odpis,
- d) vyloučení vlastního kapitálu společných podniků, který se váže k vylučovaným podílovým cenným papírům a vkladům. Při použití poměrné metody konsolidace se nevykazují žádné menšinové podíly,
- e) vyloučení podílů mateřské společnosti ve společných podnicích,
- f) vypořádání podílů se zpětnou vazbou.

5.2. Postup při konsolidaci poměrnou metodou je obdobný postupu při použití konsolidace plnou metodou (bod 3. tohoto standardu) s tím, že vyloučení vzájemných operací mezi společným podnikem a ostatními účetními jednotkami v konsolidačním celku a vyloučení podílů se zpětnou vazbou se předradí sumarizaci údajů účetních závěrek mateřské společnosti a společných podniků.

5.3. Konsolidační rozdíl se řeší shodně s řešením konsolidačního rozdílu u plné metody.

6. Obecná pravidla

6.1. Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje ke dni stanovenému v konsolidačních pravidlech a na základě účetních závěrek mateřské společnosti, dceřiných a přidružených společností a společných podniků za příslušné účetní období k rozvahovému dni řádné účetní závěrky mateřské společnosti, popř. na základě konsolidovaných účetních závěrek dílčích konsolidačních celků a dalších údajů, které na základě konsolidačních pravidel poskytují konsolidované účetní jednotky mateřské společnosti.

6.2. Konsolidovaná rozvaha, výkaz zisku a ztráty a přílohy musí být podepsány odpovědnými osobami, tzn. statutárním orgánem konsolidující účetní jednotky. Připojením podpisového záznamu se považuje konsolidovaná účetní závěrka za sestavenou.

6.3. Mateřská společnost je povinna umožnit každému nahlédnout do výroční zprávy. Mateřská společnost zveřejní v oznámení o vydání konsolidované výroční zprávy místo, kde lze získat kopii celé nebo části této zprávy.

7. Společné ustanovení

Pokud se k prvnímu dni účetního období mění vymezení některého pojmu v souvislosti se sestavením konsolidované účetní závěrky, například konsolidovaná účetní závěrka, konsolidační celek, konsolidující účetní jednotka, konsolidovaná účetní jednotka, účetní jednotka pod společným vlivem a účetní jednotka přidružená, potom se použije v dotčených ustanoveních tohoto standardu vymezení příslušného pojmu v souladu s úpravou podle zákona a vyhlášky.

Příloha k Českým účetním standardům pro finanční instituce Společná ustanovení ke směrné účtové osnově

Účtová třída 0 - Zúčtovací vztahy ČNB

Na účtech účtových skupin 01 a 02 účtuje ČNB pohledávky a dluhy vůči Mezinárodnímu měnovému fondu, bankám Evropského systému centrálních bank a ostatním zahraničním subjektům, pohledávky a dluhy vůči tuzemským bankám, emitované krátkodobé cenné papíry ČNB a emitované oběživo.

Účtová třída 1 - Pokladní, bankovní a mezibankovní účty

1. V účtové třídě 1 se účtuje o:

- a) pokladní hotovosti, zlatu, jiných pokladních hodnotách (účtová skupina 11),
- b) vkladech, úvěrech a ostatních dluzích a pohledávkách za centrálními bankami (účtová skupina 12),
- c) vkladech, úvěrech a ostatních dluzích a pohledávkách za jinými bankami (účtová skupina 13),
- d) vkladech, úvěrech družstevních záložen (účtová skupina 14, 15),
- e) dluzích z cenných papírů a jiných hodnot (účtové skupiny 16 a 17).

2. Účetní případy vyplývající z mezibankovních operací se účtují přímo na vrub nebo ve prospěch loro účtu či nostro účtu se souvztažným zápisem ve prospěch nebo na vrub příslušného souvztažného účtu.

3. Účty třídy 1 se člení na Kč a cizí měnu podle měny, ve které je otevřen účet, poskytnut nebo přijat úvěr, zúčtovány dluhy z cenných papírů a z jiných hodnot. Pokladní hodnoty se člení na Kč a cizí měnu podle banky emitující bankovky a mince.

4. V účtové skupině 11 se účtuje o:

- a) bankovkách a mincích v tuzemské měně a hodnotě bankovek a mincí v cizí měně, o oběžných zlatých a oběžných stříbrných mincích v tuzemské měně,
- b) o zlatu raženém a neraženém, které je v majetku účetní jednotky a nejde o sbírku mincí, nebo se nejedná o oběžné zlaté mince v tuzemské měně,
- c) o jiných pokladních hodnotách, kterými se rozumí zejména drahé kovy s výjimkou zlata, nakoupené cestovní šeky bank, hodnoty na cestě, zásoba kolků a známek. O nakoupených ostatních ceninách se účtuje jako o nákladech příštích období, nejsou-li přísně zúčtovatelnými tiskopisy. O ceninách, které jsou přísně zúčtovatelnými tiskopisy (stravenky závodního stravování vlastní závodní jídelny apod.) se účtuje v podrozvaze v účtové skupině 99 jako o hodnotách v evidenci.

Na účtech účtové skupiny 11 se neúčtují bezhotovostní platby na cestě, o kterých se účtuje na účtech v účtové skupině 21, popř. 22 nebo účtové skupině 32.

5. V účtové skupině 12 se účtuje o:

- a) peněžních prostředcích bank na běžných účtech u ČNB a u ostatních centrálních bank,
- b) povinných minimálních rezervách bank a peněžních rezervách u ČNB,
- c) o úvěrech poskytnutých bankami centrálním bankám včetně poskytnutých úvěrů v rámci repo obchodů,
- d) o přijatých úvěrech od centrálních bank včetně přijatých úvěrů v rámci repo obchodů,
- e) o termínových vkladech u centrálních bank,
- f) termínových vkladech centrálních bank.

V této účtové skupině se neúčtuje o šecích, o šecích předaných ČNB k inkasu, o nichž se účtuje v účtové skupině 32.

6. V účtové skupině 13 se účtuje o:

- a) peněžních prostředcích na běžných účtech u jiných bank,
- b) termínových vkladech u jiných bank,
- c) poskytnutých úvěrech jiným bankám včetně poskytnutých úvěrů v rámci repo obchodů,
- d) ostatních pohledávkách za jinými bankami (např. z plateb ze záruk, faktoringu, akreditivu apod.),
- e) klasifikovaných úvěrech, vkladech a ostatních pohledávkách za jinými bankami a opravné položce k nim,
- f) o peněžních prostředcích na běžných účtech jiných bank,
- g) termínových vkladech jiných bank,
- h) přijatých úvěrech od jiných bank včetně přijatých úvěrů v rámci repo obchodů,
- i) ostatních dluzích vůči jiným bankám (např. z plateb ze záruk, faktoringu, akreditivu apod.).

V této účtové skupině se účtuje také o poskytnutém úvěru, ke kterému se spojí několik bank s rozdělením peněžní účasti, rizika a úroku na každou banku (gestor, účastník, spoluúčastník). Účtují se zde také operace prováděné s následujícími subjekty: European Investment Bank, African Development Bank, Asian Development Bank, Caribbean Development Bank, Council of Europe Resettlement Fund, Council of Europe Social Development Fund, European Bank for Reconstruction and Development, European Investment Fund, Inter-American Development Bank, International bank for Reconstruction and Development, Nordic Investment Bank, International Finance Corporation, Inter-American Investment Corporation.

7. V účtových skupinách 14 a 15 se účtuje o (jen družstevní záložny):

- a) běžných účtech družstevních záložen,
- b) krátkodobých termínových vkladech družstevních záložen,
- c) dlouhodobých termínových vkladech družstevních záložen,
- d) běžných účtech jiných družstevních záložen,
- e) krátkodobých termínových vkladech jiných družstevních záložen,
- f) dlouhodobých termínových vkladech jiných družstevních záložen,
- g) poskytnutých úvěrech jiným družstevním záložnám,
- h) přijatých úvěrech od jiných družstevních záložen nebo bank,
- i) klasifikovaných úvěrech poskytnutých družstevním záložnám,
- j) opravné položce ke klasifikovaným úvěrům.

Neúčtují se zde přijaté vklady a poskytnuté úvěry členům družstev, vklady jiných právnických osob a úvěry poskytnuté obcím v České republice. Neúčtují se zde ani ostatní pohledávky a dluhy vůči členům, o nichž se účtuje na účtech v účtové skupině 34.

8. V účtové skupině 16 se účtuje o závazcích z jiných hodnot (např. rekurzy při převodu finančních aktiv, tzn. že účetní jednotka účtuje o finančním závazku, jestliže prodá pohledávku a zároveň se zaváže odškodnit kupujícího, pokud inkaso pohledávky nedosáhne určité úrovně).

9. V účtové skupině 17 se účtuje o dluzích, které vznikly účetní jednotce při prodeji cenných papírů, které byly účetní jednotce poskytnuty zápůjčkou nebo cenných papírů přijatých v reverzních repo obchodech (dluhy z krátkých prodejů).

Účtová třída 2 - Účty klientů

1. V účtové třídě 2 se účtuje o:

- a) poskytnutých úvěrech vč. poskytnutých úvěrů v rámci repo obchodů, spotřebních úvěrech nekategorizovaných,
- b) ostatních pohledávkách za subjekty, které nejsou bankami nebo dalšími subjekty podle ustanovení k účtové skupině 13 (účtová skupina 21, 24),
- c) vkladech a úvěrech přijatých od subjektů, které nejsou bankami, družstevními záložnami nebo dalšími subjekty podle ustanovení k účtové skupině 13 včetně přijatých úvěrů v rámci repo obchodů (účtová skupina 22, 23),
- d) emitovaných krátkodobých cenných papírech (účtová skupina 26),
- e) účelových pohledávkách a dluzích vůči klientům (účtová skupina 27),

f) operacích na zvláštních účtech ČNB a ČSOB (účetová skupina 20, 25),

g) vkladech a úvěrech, klasifikovaných úvěrech a opravných položkách ke klasifikovaným úvěrům družstevní záložny vůči členům (účetová skupina 28),

h) zúčtování s orgány státu a obdobnými orgány (účetová skupina 29 - jen ČNB).

2. Na účtech účetové skupiny 20 účtuje ČNB v souladu se zvláštními předpisy.

3. Na účtech účetové skupiny 21 se účtují:

a) standardní úvěry (krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé včetně úvěrů poskytnutých podle zákona o stavebním spoření, hypotečních úvěrů a úvěrů, které mají charakter podřízeného aktiva) poskytnuté klientům,

b) spotřební úvěry nekategorizované, kterými se rozumí úvěry poskytnuté fyzickým osobám pro osobní účely (nejsou to úvěry pro účely podnikání ani úvěry hypoteční) a pohledávky z karet (např. kreditních). Na samostatném účtu spotřebních úvěrů nekategorizovaných se účtuje za předpokladu, že je přípustné posuzovat snížení hodnoty těchto úvěrů za portfolio úvěrů (zvláštní předpis ČNB). Na samostatném účtu v této účetové skupině se účtuje opravná položka ke spotřebním úvěrům nezařazeným do kategorií podle předpisu ČNB, kterou účetní jednotka tvoří ve výši statistického odhadu očekávaného nesplacení tohoto portfolio,

c) ostatní pohledávky za klienty (např. ze záruk, akreditivů, faktoringu, debetních zůstatků na účtech klientů, lze účtovat také o pohledávkách z kontokorentních účtů),

d) účetovou skupinu 21 použijí družstevní záložny pro úvěry poskytnuté obcím v ČR a poskytnuté zápůjčky Zajišťovacímu fondu družstevních záložen.

V této účetové skupině se účtuje také o poskytnutém úvěru, ke kterému se spojí několik subjektů s rozdělením peněžní účasti, rizika a úroku na každý subjekt (gestor, účastník, spoluúčastník).

4. Na účtech účetové skupiny 22 se účtují:

a) peněžní prostředky na běžných účtech (i kontokorentních účtech) klientů,

b) úsporné vklady přijaté od klientů, kterými se rozumí vklady na vkladních knížkách fyzických a právnických osob; na účtu úsporných vkladů se účtuje také stavební spoření klientů,

c) termínové vklady klientů,

d) ostatní dluhy vůči klientům, např. platby přijaté účetní jednotkou pro klienty do doby jejich vyplacení nebo připsání na účet,

e) vkladní listy,

f) vkladové certifikáty,

g) v účtové skupině 22 účtují družstevní záložny přijaté vklady od jiných právnických osob.

Za vklady se splatností jsou považovány vklady, jejichž ukončení před dohodnutou splatností není možné, nebo je možné, ale s určitou sankcí. Za vklady s výpovědní lhůtou jsou považovány vklady, jejichž ukončení není možné před uplynutím výpovědní lhůty, nebo je možné, ale s určitou sankcí. Neúčtuje se zde o dluzích účetní jednotky, které vyplývají z emise vlastních cenných papírů, a jiných závazcích vůči třetím osobám, o nichž se účtuje v účtové třídě 3.

5. Na účtech účtové skupiny 23 se účtují přijaté úvěry od klientů, kteří nejsou bankami, včetně přijatých úvěrů v rámci repo obchodů.

6. Na účtech účtové skupiny 24 se účtují úvěry a ostatní pohledávky za klienty, dojde-li ke snížení jejich hodnoty a účetní jednotka k nim tvoří opravné položky.

Na účtech účtové skupiny 25 účtuje ČSOB agendy z pověření.

Na účtech účtové skupiny 26 se účtují:

a) emitované dluhopisy peněžního trhu, jestliže účetní jednotka je bankou a dluhopisy odpovídají charakteristice cenných papírů peněžního trhu,

b) ostatní emitované dluhopisy se splatností do 1 roku včetně,

c) emitované vlastní směnky a akceptované cizí směnky, kdy je účetní jednotka prvním akceptantem, se splatností do 1 roku včetně.

Neúčtují se zde vkladní listy ani vkladové certifikáty, o nich se účtuje v účtové skupině 22.

V účtové skupině 27 se účtují vklady obligatorně vázané účetní jednotkou podle zvláštních právních předpisů (jistiny a kauce složené při privatizaci). V této účtové skupině se může účtovat i např. správa splacených vkladů před vznikem účetní jednotky např. podle § 18 zákona o obchodních korporacích. Vykonává-li účetní jednotka pro jiný subjekt např. správu pohledávek na základě mandátních nebo komisionářských smluv, může pro tyto účely použít účty v účtové skupině 27 s tím, že zůstatky na těchto účtech neovlivní rozvahu ani výkaz zisku a ztráty účetní jednotky.

V účtové skupině 28 se účtuje o (jen družstevní záložny):

a) běžných účtech členů,

b) krátkodobých termínových vkladech členů,

c) dlouhodobých termínových vkladech členů,

d) úsporných vkladech členů,

e) poskytnutých krátkodobých úvěrech členům,

f) poskytnutých střednědobých úvěrech členům,

- g) poskytnutých dlouhodobých úvěrech členům,
- h) klasifikovaných úvěrech poskytnutých členům,
- i) opravných položkách ke klasifikovaným úvěrům.

V účtové skupině 29 účtuje ČNB o příjmech a výdajích státního rozpočtu, rozpočtu územních samosprávných celků a o prostředcích státních fondů, orgánů státu nebo územních samosprávných celků. Dále v této účtové skupině účtuje ČNB státní finanční aktiva a pasiva, pohledávky a dluhy vlády ve vztahu k zahraničí a zúčtování prostředků České republiky.

Účtová třída 3 - Cenné papíry, deriváty, ostatní pohledávky a závazky a přechodné účty

1. V účtové třídě 3 se účtuje o:

- a) pohledávkách a dluzích z inkasa a ze zúčtování (účtová skupina 32),
- b) prostředcích přijatých, popř. poskytnutých tuzemským pobočkám a jednatelstvím a provozních prostředcích ve vztahu k zahraničním pobočkám a jednatelstvím (účtová skupina 33),
- c) různých pohledávkách a dluzích z nefinančních činností, zúčtování se zaměstnanci, orgány sociálního zabezpečení a zdravotními pojišťovnami, zúčtování se státním rozpočtem (účtová skupina 34),
- d) účetních případech na účtech časového rozlišení, dohadných položek a uspořádacím účtu (účtová skupina 35),
- e) pohledávkách a dluzích z obchodování s cennými papíry a z emise vlastních cenných papírů, operacích s cennými papíry a deriváty pro klienty (účtová skupina 37),
- f) realizovatelných cenných papírech (účtová skupina 36) a cenných papírech oceňovaných reálnou hodnotou (účtová skupina 38), dluhy z příspěvků penzijního připojištění, důchodového spoření nebo doplňkového penzijního spoření,
- g) derivátech (účtové skupiny 31, 39).

2. V účtové skupině 31 se účtují:

- a) marže pro burzovní deriváty v členění na marže pro futures a pro opce a dále v členění na marže složené pro burzovní deriváty na vlastní účet a pro burzovní deriváty pro klienta, a také vypořádané změny reálných hodnot burzovních derivátů,
- b) reálné hodnoty pevných termínových operací,
- c) změny reálných hodnot přijatých záruk, jestliže účetní jednotka je nesjednala za účelem zajištění finančního aktiva (o takovýchto přijatých zárukách je účtováno jako o úvěrových derivátech).

3. Na účtech účtové skupiny 32 se účtuje o šecích, směnkách a ostatních hodnotách

přijatých k inkasu od korespondentů nebo klientů. V případě, že uvedené hodnoty jsou účtovány ve prospěch účtu korespondenta nebo klienta okamžitě, jsou souvztažnými účty k účtům této účtové skupiny přímo příslušné účty účtové třídy 1 nebo 2. V této účtové skupině se vedou uspořádací účty pro zúčtování s clearingovým centrem používané v případě, že banka neúčtuje přímo mezi účtem v účtové skupině 12 a příslušnými účty v jednotlivých účtových třídách.

4. V účtové skupině 33 se účtují prostředky přijaté centrálou účetní jednotky od tuzemských poboček a jednatelství nebo svěřené centrálou účetní jednotky tuzemským pobočkám a jednatelstvím. Účtují se zde také krátkodobé a střednědobé prostředky přijaté od zahraničních poboček a jednatelství nebo krátkodobé a střednědobé prostředky svěřené jim centrálou účetní jednotky v běžném provozním styku. Neúčtují se zde prostředky dlouhodobě svěřené pobočkám a jednatelstvím v zahraničí, o těchto prostředcích se účtuje na účtech účtové skupiny 42 v centrále účetní jednotky a účtové skupiny 56 popř. 53 v zahraničních pobočkách nebo jednatelstvích.

5. V účtové skupině 34 se účtují zejména:

a) pohledávky a dluhy vyplývající ze vztahů, které nejsou finančními činnostmi účetní jednotky,

b) poskytnuté nebo přijaté provozní zálohy,

c) dluhy popř. pohledávky z pracovně právních vztahů včetně poskytnutých záloh na mzdy a platy,

d) dluhy a pohledávky vyplývající ze vztahů účetní jednotky k sociálním institucím (sociální a zdravotní pojištění apod.),

e) pohledávky a dluhy účetní jednotky ke státnímu rozpočtu, zejména daň z příjmů a daň z přidané hodnoty,

f) odložené daňové pohledávky a dluhy daně z příjmů,

g) opravná položka k pohledávkám a poskytnutým zálohám,

h) na účtech v účtové skupině 34 se účtují ostatní pohledávky a dluhy vůči členům z činností, které družstevní záložny poskytují svým členům. V této účtové skupině se na samostatném účtu účtují rovněž pohledávky a dluhy vůči Zajišťovacímu fondu družstevních záložen.

V této účtové skupině se neúčtuje o pohledávkách z finančních činností za bankami a družstevními záložnami (účtová třída 1) a za klienty a členy družstevních záložen (účtová třída 2), o zálohách poskytnutých na pořízení majetku (účtová třída 4).

6. V účtové skupině 35 se účtuje o časovém rozlišení nákladů a výnosů, příjmů a výdajů, dohadných položkách aktivních a pasivních a kurzových rozdílech. Součástí této účtové skupiny nejsou naběhlé úroky (účtované souvztažně s účty výnosů či nákladů) vztahující se k finančním nástrojům. Naběhlé úroky jsou součástí účtových skupin, v nichž je o finančních nástrojích účtováno.

7. Na účtech účtové skupiny 36 se účtuje o realizovatelných cenných papírech. Na

příslušných účtech této účtové skupiny se účtují také realizovatelné cenné papíry, které byly poskytnuty jako kolaterál v repo obchodech nebo byly zapůjčeny. Účtují se zde i opravné položky k ostatním podílům, které se neoceňují na reálnou hodnotu.

8. V účtové skupině 37 se účtují:

- a) dluhy a pohledávky z nákupů a prodejů cenných papírů prováděných prostřednictvím burzy nebo jiných subjektů včetně obchodníků s cennými papíry, vypořádání nákupů nebo prodejů cenných papírů, jestliže účetní jednotka neúčtuje přímo mezi účty cenných papírů a peněžních prostředků, poskytnuté marže, jsou-li při obchodování s cennými papíry po účetní jednotce požadovány,
- b) upsané cenné papíry určené k umístění na veřejnosti, jestliže účetní jednotka obstarává emisi cenných papírů klienta,
- c) pohledávky a dluhy z obchodů s cennými papíry a deriváty pro klienta, zejména závazky z přijaté hotovosti určené ke koupi cenných papírů nebo umístění do jiných finančních nástrojů a z hotovosti určené k vrácení klientovi,
- d) dluhy vůči klientovi z obhospodařování nebo správy finančních nástrojů,
- e) pohledávky za akcionáři z upsaného základního kapitálu,
- f) dluhy z nevypacených podílů na zisku a závazky z upsaného kapitálu do doby zapsání základního kapitálu nebo jeho zvýšení do obchodního rejstříku,
- g) dluhy z vylosovaných nebo splatných dluhopisů a hypotéčních zástavních listů a neproplacených kupónů, které nebyly dosud proplaceny věřitelům,
- h) dluhy z příspěvků penzijního připojištění přijaté od účastníků penzijního připojištění, důchodového spoření nebo doplňkového penzijního spoření a od státu včetně státního příspěvku a zhodnocení podle rozdělení zisku,
- i) na účtech v účtové skupině 37 se účtuje o pohledávkách a dluzích vůči členům družstevní záložny, např. z titulu uhrazovací povinnosti člena.

9. Na účtech účtové skupiny 38 se účtuje o cenných papírech oceňovaných reálnou hodnotou. Na příslušných účtech této účtové skupiny se účtují tyto cenné papíry, které byly poskytnuty jako kolaterál v repo obchodech nebo byly poskytnuty zápůjčkou.

10. V účtové skupině 39 se účtuje o reálných hodnotách opčních kontraktů.

Účtová třída 4 - Dlouhodobý nehmotný, dlouhodobý hmotný majetek, účasti, cenné papíry držené do splatnosti a ostatní dlouhodobé finanční investice, zahraniční pobočky a
jednatelství

1. V této účtové třídě se účtují:

- a) účasti, dluhové cenné papíry pořízené v primárních emisích určené k obchodování a cenné papíry držené do splatnosti (účtová skupina 41),

- b) prostředky poskytnuté zahraničním pobočkám a jednatelstvím (účtová skupina 42),
- c) dlouhodobý hmotný majetek a jeho pořízení, zásoby (účtové skupiny 43 a 48),
- d) dlouhodobý nehmotný majetek a jeho pořízení (účtová skupina 47).

2. Na účtech účtové skupiny 41 se účtují:

- a) účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem,
- b) dluhové cenné papíry určené k obchodování a cenné papíry držené do splatnosti.
- c) opravné položky.

3. V účtové skupině 42 se účtují prostředky dlouhodobě poskytnuté pobočkám a jednatelstvím v zahraničí (nejde o účasti). Účtují se zde i prostředky, které poskytla centrála pro jejich prostřednictvím poskytnuté dlouhodobé úvěry zvláštního charakteru.

4. Na účtech účtové skupiny 43 se účtuje o dlouhodobém hmotném majetku a opravkách k dlouhodobému hmotnému majetku. Účtuje se zde též o výdajích na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a poskytnutých zálohách na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a opravných položkách k těmto zálohám (při přechodném snížení jejich hodnoty).

5. Na účtech účtové skupiny 47 se účtuje o dlouhodobém nehmotném majetku a opravkách k dlouhodobému nehmotnému majetku. Účtuje se zde též o výdajích na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku a poskytnutých zálohách na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku a opravných položkách k těmto zálohám (při přechodném snížení jejich hodnoty).

6. V účtové skupině 48 se účtuje o zásobách, pokud se o nich neúčtuje jako o časovém rozlišení (účtová skupina 35, účet Náklady příštích období). Pořízení zásob v průběhu běžného účetního období se účtuje přímo na vrub nákladů v účtové skupině 63. Počáteční zůstatek (skutečný stav zásob zjištěný inventurou za předchozí účetní období) se na počátku následujícího účetního období odúčtuje z účtové skupiny 48 na vrub nákladů v účtové skupině 63. Na konci účetního období se skutečný stav zásob zjištěný inventurou účtuje ve prospěch nákladů v účtové skupině 63 a na vrub účtu v účtové skupině 48.

Účtová třída 5 - Kapitálové účty, dlouhodobé závazky a závěrkové účty

1. Na účtech účtové třídy 5 se účtuje o:

- a) dotacích a obdobných prostředcích (účtová skupina 50),
- b) emitovaných dlouhodobých cenných papírech (účtová skupina 52),
- c) podřízených finančních závazcích (účtová skupina 53),
- d) rezervách (účtová skupina 54),

- e) rezervních fondech a ostatních fondech ze zisku (účtová skupina 55),
- f) základním kapitálu, kapitálových fondech a dlouhodobých závazcích zahraniční pobočky k centrále (účtová skupina 56),
- g) výsledku hospodaření (účtová skupina 57 a 59),
- h) závěrkových účtech (účtová skupina 58).

2. Na účtech účtové skupiny 50 se účtuje o dotacích a obdobných prostředcích, které účetní jednotky obdržely od státu nebo jiných subjektů. Účty se dále člení podle subjektů, které prostředky poskytly a podle účelu, na které byly poskytnuty. Při přijetí prostředků od poskytovatele, popř. jejich vrácení poskytovateli, je účtováno se souvztažnými zápisy na účtech v účtové skupině 12 nebo 13. Podle účelu dotace, resp. účelu obdobných prostředků, jsou souvztažnými zápisy při jejich použití zápisy na účtech účtové skupiny 56, 43, 47 nebo na příslušné účty účtové třídy 7 s případným časovým rozlišením.

3. Na účtech účtové skupiny 52 se účtuje o emitovaných cenných papírech se splatností nad 1 rok. Účtuje se zde také o pořízených vlastních dluhopisech. Neúčtuje se zde o emitovaných podřízených cenných papírech; o nich je účtováno v účtové skupině 53, neprodaných listinných cenných papírech, o nichž se účtuje na podrozvahových účtech v účtové skupině 99. Při splatnosti se dosud neproplacené cenné papíry přeúčtují na vrub účtu v účtové skupině 52 a ve prospěch účtu v účtové skupině 37 (účet Závazky z emitovaných dluhopisů).

4. Na účtech účtové skupiny 53 se účtují finanční závazky, o kterých bylo smluvně dohodnuto, že v případě likvidace, konkurzu, nuceného vyrovnání nebo jiného vyrovnání účetní jednotky budou splaceny až po uspokojení ostatních pohledávek věřitelů. Účtují se zde podřízené finanční závazky ve formě přijatých úvěrů, přijatých vkladů nebo emitovaných cenných papírů.

5. V účtové skupině 54 se účtuje o rezervách, které se člení podle účelu, na něž jsou rezervy tvořeny.

6. V účtové skupině 55 se účtuje o rezervním fondu a ostatních rezervních a účelových fondech vytvářených ze zisku po zdanění v souladu se zvláštními předpisy nebo vnitřními předpisy účetních jednotek.

7. V účtové skupině 56 se účtuje o:

- a) základním kapitálu podle zákona o obchodních korporacích zapsaném do obchodního rejstříku,
- b) prostředcích dlouhodobě svěřených pobočce zahraniční centrálou,
- c) ažiu při emisi cenných papírů základního kapitálu účetní jednotky a popř. z ažia při zvýšení základního kapitálu, z aktivního rozdílu při přeměně konvertibilních dluhopisů na akcie,
- d) ostatních kapitálových fondech, kapitálovém fondu podílových fondů (emitovaných podílových listech), o vlastních akciích, o kurzových rozdílech z čistých investic spojených s

cizoměnovými účastmi z rozhodujícím nebo podstatným vlivem, o oceňovacích rozdílech a tvorbě a použití fondu na nové ocenění zlata (jen ČNB).

8. V účtové skupině 57 se účtuje o nerozděleném zisku předchozích účetních období, neuhrazené ztrátě předchozích účetních období. Na účtech této účtové skupiny se účtují opravy účtování nákladů a výnosů minulých období pokud jsou zásadní a změny účetních metod.

9. V účtové skupině 59 se účtuje o výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení.

Účtová třída 6 - Náklady

1. V této účtové třídě se účtují veškeré náklady související s finančními a ostatními činnostmi účetní jednotky, u nichž se uplatňuje zásadně účelové členění. Náklady se účtují časově rozlišené za účetní období. V této účtové třídě se účtuje rovněž o tvorbě a použití rezerv, o tvorbě a použití opravných položek, daních a o vnitrobankovních nákladech. Při prodeji finančních aktiv se za náklady považují rozdíly (ztráty) mezi prodejní cenou a oceněním v účetnictví k okamžiku vypořádání prodeje (netto způsob).

2. Na účtech účtové skupiny 61 se účtují náklady na finanční činnosti, zejména:

- a) nákladové úroky včetně úroků na emitované cenné papíry,
- b) náklady na poplatky a provize, které přímo souvisejí s operacemi při vedení účtů a provádění platebního styku, náklady na poplatky a provize ve vztahu k bankám a zúčtovacím centrům, SWIFT, k družstevním záložnám, apod.,
- c) snížení reálné hodnoty při ocenění cenných papírů reálnou hodnotou, ztráty z prodeje cenných papírů, poplatky nebo provize související s prodejem nebo jiným úbytkem cenných papírů,
- d) náklady na devizové operace, zejména ztráty z kurzových rozdílů a náklady z nákupu a prodeje valut a deviz,
- e) náklady na ostatní finanční operace, o nichž se účtuje v účtové skupině 32, v podrozvaze (účtové skupiny 91 až 93, 97, 98), např. náklady na poplatky za inkaso šeků, za správu, uložení, úschovu nebo obhospodařování cenných papírů, za přijaté záruky, úvěrové přísliby,
- f) záporné reálné hodnoty z pevných termínových operací a opcí,
- g) náklady na tisk bankovek a ražbu mincí (jen ČNB).

3. Na účtech účtové skupiny 63 se zejména účtují mzdové náklady zaměstnanců účetní jednotky a odměny za práce konané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, sociální náklady (náklady sociálního a zdravotního pojištění, pojištění v nezaměstnanosti), daně a poplatky, místní daně a poplatky, clo apod., pořizované výkony (materiál, služby, cestovné apod.), odpisy dlouhodobého hmotného majetku a odpisy dlouhodobého nehmotného majetku. V této účtové skupině se účtují rovněž i náklady na různé činnosti zaměstnanců, které vyplývají z platné kolektivní smlouvy uzavřené mezi účetní jednotkou jako zaměstnavatelem a zaměstnanci a nejsou hrazeny ze sociálního fondu.

4. V účtové skupině 65 se zejména účtuje tvorba a použití opravných položek a tvorba a použití rezerv.

5. V účtové skupině 66 se zejména účtují:

- a) částky odepsaných pohledávek za bankami, za klienty, členy družstevních záložen a ostatními dlužníky,
- b) ztráty související s postoupením pohledávky za bankami, za klienty, členy družstevních záložen a ostatními dlužníky,
- c) ztráty z převodů účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem účtovaných v účtové skupině 41 na třetí osoby,
- d) podíl na ztrátě účastí v ekvivalenci včetně změn ocenění,
- e) náklady na daň z přidané hodnoty (nejsou-li účtovány společně s pořizovanými výkony), pokuty a penále, inventarizační rozdíly, škody, příspěvky Fondu pojištění vkladů, Garančního fondu obchodníků s cennými papíry, příspěvky Zajišťovacímu fondu družstevních záložen, a jiné provozní náklady, které nelze zaúčtovat v účtové skupině 63,
- f) úroky z prodlení z dluhů z jiných než finančních činností.

6. V účtové skupině 67 se účtují mimořádné náklady z výjimečných nahodilých událostí nesouvisejících s předmětem podnikání účetní jednotky. Neúčtují se zde manka a škody (o nich se účtuje v účtové skupině 66), ani opravy nákladů nebo výnosů minulých účetních období (o nich se účtuje na účtech nákladů nebo výnosů běžného období, popř. na účtech účtové skupiny 57, jde-li o opravy zásadních chyb).

7. V účtové skupině 68 se účtuje daň z příjmů (u ČNB odvod volného zůstatku zisku) v členění na daň splatnou a daň odloženou, doměrky a vratky daně z příjmů za minulá léta.

8. V účtové skupině 69 se účtují vnitropodnikové náklady vyplývající z vnitřních vztahů účetní jednotky. Účtová skupina 69 musí mít ke dni sestavení účetní závěrky shodný zůstatek s účtovou skupinou 79.

Účtová třída 7 - Výnosy

1. V této účtové třídě se účtují veškeré výnosy z finančních a ostatních činností účetní jednotky, u nichž se uplatňuje zásadně účelové členění. Výnosy se účtují časově rozlišené za účetní období. V této účtové třídě se účtuje rovněž o mimořádných výnosech, o vnitrobankovních výnosech a o rozpuštění opravných položek a rezerv pro nepotřebnost. V této účtové třídě lze účtovat o použití rezerv a opravných položek, není-li o nich účtováno v účtové třídě 6 - Náklady. Při prodeji finančních aktiv se za výnosy považují rozdíly (zisky) mezi prodejní cenou a oceněním v účetnictví k okamžiku vypořádání prodeje (netto způsob).

2. Na účtech účtové skupiny 71 se účtují veškeré výnosy z finančních činností, zejména:

- a) úrokové výnosy včetně úroků z cenných papírů,
- b) výnosy z poplatků a provizi, které přímo souvisejí s operacemi při vedení účtů a provádění platebního styku ve vztahu k bankám a zúčtovacím centrům, SWIFT a klientům (členům),
- c) zvýšení reálné hodnoty při ocenění cenných papírů reálnou hodnotou a zisky z prodeje cenných papírů,
- d) výnosy z devizových operací, zejména zisky z kurzových rozdílů a výnosy z nákupu a prodeje valut a deviz,
- e) výnosy z ostatních finančních operací, o nichž se účtuje v účtové skupině 32, v podrozvaze (účtové skupiny 91 až 93, 97, 98), např. výnosy z poplatků za inkaso šeků, za úschovu, uložení, správu nebo obhospodařování cenných papírů, a dále např. výnosy z vkladů v garančních fondch burz,
- f) kladné reálné hodnoty z pevných termínových operací a opcí,
- g) výnosy z emise bankovek a mincí (jen ČNB).

3. V účtové skupině 75 se na samostatných syntetických, popř. analytických účtech účtuje zejména o rozpuštění opravných položek a rezerv pro nepotřebnost, lze zde účtovat o použití opravných položek a rezerv, není-li o nich účtováno v účtové skupině 65.

4. V účtové skupině 76 se zejména účtují:

- a) výnosy z odepsaných pohledávek za bankami, za klienty, členy družstevních záložen a ostatními dlužníky,
- b) zisky související s postoupením pohledávky za bankami, za klienty, členy družstevních záložen a ostatními dlužníky,
- c) zisky z převodů účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem účtovaných v účtové skupině 41 na třetí osoby,
- d) podíl na zisku účastí v ekvivalenci včetně změn ocenění,
- e) výnosy z převodu dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku účetní jednotky na třetí osoby, výnosy z prodeje majetku uskutečněného prostřednictvím realitních kanceláří, náhrady škod a mank, pokuty a penále, ostatní výnosy, které nelze zaúčtovat v jiných účtových skupinách účtové třídy 7,
- f) úroky z prodlení z pohledávek z jiných než finančních činností.

5. V účtové skupině 77 se účtují mimořádné výnosy, k nimž patří výnosy z výjimečných nahodilých událostí nesouvisejících s předmětem podnikání účetní jednotky. Neúčtují se zde náhrady mank a škod (o nich se účtuje v účtové skupině 76), ani opravy nákladů nebo výnosů minulých účetních období (o nich se účtuje na účtech nákladů nebo výnosů běžného období, popř. na účtech účtové skupiny 57, jde-li o opravy zásadních chyb).

6. Na účtech účtové skupiny 79 se účtují vnitropodnikové výnosy vyplývající z vnitřních vztahů účetní jednotky. Účtová skupina 79 musí mít ke dni sestavení účetní závěrky shodný zůstatek s účtovou skupinou 69.

Účtová třída 9 - Podrozvahové účty

1. Na účtech účtové třídy 9 se účtuje podvojně o majetku a závazcích, o kterých se neúčtuje na rozvahových účtech. Jde o budoucí pevné a potencionální pohledávky a závazky.

2. Na podrozvahových účtech se účtuje podle povahy účetních případů; o pohledávkách se účtuje na účtech aktivních, o závazcích na účtech pasivních.

3. Pro vedení syntetických a analytických účtů k účtové třídě 9 platí hlediska stanovená v Českém účetním standardu pro finanční instituce č. 101. Kromě toho u účtové skupiny 95 jsou syntetické a analytické účty vedeny podle forwardů, futures a swapů a u účtové skupiny 96 podle kupních a prodejních opcí.

4. V účtové skupině 91 se účtuje o poskytnutých a přijatých příslibech úvěrů a zápůjček podle zvláštních předpisů, sjednaných nevyčerpaných rámcích na kontokorentních účtech, o rámcích sjednaných při obstarávání emise cenných papírů klienta, stane-li se účetní jednotka jejich prvním nabyvatelem.

5. V účtové skupině 92 se účtuje o poskytnutých a přijatých zárukách podle příslušných právních předpisů, o poskytnutých a přijatých přijetí směn (akceptech) směnečníkem podle směnečného a šekového zákona nebo jiných obdobných právních předpisů, o poskytnutých a přijatých zárukách z indosamentu směn, o poskytnutých a přijatých směnečných rukojemstvích (avalech) podle směnečného a šekového zákona nebo jiných obdobných právních předpisů. Účtuje se zde také o příslibech k zárukám.

6. V účtové skupině 93 se účtuje o otevření akreditivů z příkazu příkazce, o otevření akreditivů z příkazu účetní jednotky podle příslušných právních předpisů, o potvrzeních otevření akreditivů a o přijatých potvrzeních akreditivů. Neúčtuje se zde o krytých akreditivech, o nichž se účtuje na účtech účtové skupiny 22 (převod z účtu klienta), nebo na účtech účtové skupiny 91 (přísliby úvěrů), 92 (poskytnutá záruka), nebo přímé poskytnutí úvěru (účtové třídy 1 a 2). V této účtové skupině se neúčtuje o avizovaných akreditivech.

7. V účtové skupiny 94 se účtuje o pohledávkách a závazcích ze spotových operací s cennými papíry, cizími měnami nebo komoditami v období mezi dnem sjednání obchodu a dnem vypořádání obchodu. Spotovými operacemi se rozumí operace nákupu a prodeje finančních aktiv s obvyklým termínem dodání (období od uzavření obchodu do jeho vypořádání není delší než 2 dny, případně jiné období v závislosti na zvyklostech trhu).

8. V účtové skupině 95 se účtuje o pohledávkách a závazcích z pevných termínových operací.

9. V účtové skupině 96 se účtuje o pohledávkách a závazcích z opčních kontraktů

10. V účtové skupině 97 se účtuje o poskytnutých a přijatých nemovitých zástavách, peněžních zástavách, zástavách - cenných papírech a o ostatních zástavách, o kolaterálech přijatých v repo obchodech.

11. V účtové skupině 98 se účtuje o hodnotách převzatých a předaných k obhospodařování, do úschovy, do správy, k uložení podle zvláštních právních předpisů. ČNB zde dále účtuje bankovky a mince v zásobě a na cestě, vyrobené a zničené bankovky a mince tuzemské měny.

12. Účtovou skupinu 99 tvoří uspořádací účty a evidenční účty. Na evidenčních účtech účtuje účetní jednotka odepsané pohledávky, které jsou předmětem dalšího sledování, upomínání a vymáhání, hodnoty v evidenci (např. přísně zúčtovatelné tiskopisy, neprodané listinné cenné papíry, jiné hodnoty v evidenci apod.). Neúčtují se zde nakoupené ceniny, jejichž hodnota se účtuje v účtové skupině 11 nebo účtové skupině 35. Dále se v této účtové skupině účtují položky vyplývající z podvojného účtování na podrozvahových účtech v případech, pro které nevyplývá souvztažnost s jiným podrozvahovým účtem.